

Foaia Diecezană

PERIODIC DE CULTURĂ ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ
EDITAT DE EPISCOPIA CARANSEBEȘULUI

Fondată în 1886
Episcop
IOAN POPASU

SERIE NOUĂ, Anul V, Nr. 3-4 (49-50), Martie - Aprilie, 1999;
ISSN 1223 - 9461

*Hristos a înviat din morți, cu moartea pe
moarte călcând și celor din morminte
viață dăruindu-le!*

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ în Sfânta și Marea Duminică a Sfintelor Paști, al Sfântului Ioan Gură de Aur

De este cineva cucernic și iubitor de Dumnezeu, să se îndulcească de acest praznic frumos și luminat. De este cineva slugă înțeleaptă, să intre bucurându-se în bucuria Domnului său. De s-a ostenit cineva postind, să-și ia acum răsplată. De a lucrat cineva din ceasul întâi, să-și primească astăzi dreapta plată. De a venit cineva după ceasul al treilea, cu mulțumire să prăznuiască. De a ajuns cineva după ceasul al șaselea, nicidecum să nu se îndoiască, pentru că de nimic nu se va păgubi. De a întârziat cineva până în ceasul al nouălea, să se apropie, nicidecum îndoindu-se. De a ajuns cineva numai în ceasul al unsprezecelea, să nu se teamă de întârziere, căci, darnic fiind Stăpânul, primește pe cel din urmă ca și pe cel dintâi; odihnește pe cel din al unsprezecelea ceas, ca și pe cel care a lucrat din ceasul întâi; și pe cel din urmă miluiește, și pe cel dintâi mângâie; acestuia plătește, și acelaia dăruiește; și faptele le primește, și cu gândul se împacă; și lucrul îl prețuiește, și voința o laudă.

Pentru aceasta intrați toți în bucuria Domnului nostru; și cei dintâi și cei de-al doilea luați plata. Bogații și săracii împreună bucurați-vă. Cei care v-ați înfrânat și cei leneși, cinstiți ziua. Cei care ați postit și cei care n-ați postit, veseliți-vă astăzi. Masa este plină, ospătați-vă toți. Vițelul este mult, nimeni să nu iasă flămând. Toți îndulciți-vă de ospățul credinței, toți împărțașiți-vă de bogăția bunătății. Nimeni să nu se plângă de sărăcie, pentru că s-a arătat împărțirea cea pentru toți. Nimeni să nu se tânguiască de păcate, pentru că iertarea din mormânt a răsărit. Nimeni să nu se teamă de moarte, pentru că ne-a slobozit pe noi moartea Mântuitorului; a stins-o pe dânsa Cel ținut de dânsa. Prădat-a iadul Cel ce s-a pogorât în iad; amărātu-s-a, gustând din trupul Lui. Și despre aceasta luând-o înainte Isaia, a strigat: Iadul, zice

el, s-a amărât, întâmpinându-Te pe Tine jos. S-a amărât pentru că s-a stricat. S-a amărât pentru că s-a batjocorit. S-a amărât pentru că s-a omorât. S-a amărât pentru că s-a surpat. S-a amărât pentru că s-a legat. A luat trup și de Dumnezeu s-a lovit; a luat pământ și s-a întâlnit cu cerul; a luat ce a văzut și a căzut în ce n-a văzut. Unde-ți este, moarte, boldul? Unde-ți este, iadule, biruința? S-a sculat Hristos și au căzut demonii; a înviat Hristos și se bucură îngerii; a înviat Hristos și viața veșnică viețuiește; a înviat Hristos și nici un mort nu este în groapă, căci Hristos sculându-se din morți, începătură învierii celor adormiți s-a făcut. A Lui este slava și stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

CU OCAZIA MARELUI
PRAZNIC AL ÎNVIERII
MÂNTUITORULUI NOSTRU
IISUS HRISTOS URĂM
TUTUROR
COLABORATORILOR ȘI
CITITORILOR NOȘTRI
SĂRBĂTORI FERICITE ȘI
ALESE ÎMPLINIRI PE
CALEA MÂNTUIRII !

Colectivul redacțional:

Președinte: – P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA
Episcopul Caransebeșului
Redactor resp.: – Pr. Vicar Ioan Petraș
Membri: – Prot. Dr. Vasile Petrica
– Pr. Prof. Dr. Sorin Cosma
– Pr. Prof. Drd. Ionel Popescu
– Petrică Neagu
– Adrian Popescu
Tehnoredactor: – Cristian Frențu

Tehnoredactare computerizată și tipărire:
TIPOGRAFIA DIECEZANĂ CARANSEBEȘ
tel.: 055/229412, fax: 055/229402
e-mail: episcop@cs.ro

† LAURENȚIU

DIN MILA LUI DUMNEZEU
EPISCOP AL CARANSEBEȘULUI
ȘI
LOCTIITOR DE VÂRȘET

Iubitului nostru cler, cinului monahal și drept credincioșilor creștini, har, milă și pace de la Dumnezeu, iar de la noi arhieresti binecuvântări!

*„Ziua Învierii, popoare, să ne luminăm!
Paștile Domnului, Paștile! Că din moarte
la viață și de pe pământ la cer, Hristos
Dumnezeu ne-a mântuit pe noi,
cei ce cântăm cântare de biruință”*

Iubiți fii duhovnicești,

HRISTOS A ÎNVIAT!

În marea Minune a Învierii din morți a Fiului lui Dumnezeu, în realitatea ei deplină, cosmică, dăinuie cea mai puternică și mai profundă expresie a iubirii lui Dumnezeu față de întreaga creație și față de corolarul acesteia care este ființa omenească: „atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Unicul Său Fiu L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16).

În structura Sa treimică, Dumnezeu este iubire (I Ioan 4, 8) și după cum spune părintele Stăniloae: „nu poate fi o Persoană bună fără o legătură cu alta. Tatăl e bunătate că naște pe Fiul; Fiul e bunătate că se naște din Tatăl. Tatăl e bun pentru că e Tatăl al unui Fiu și Fiul e bun, pentru că e Fiul unui Tatăl; pentru că se iubesc în această calitate. Dacă n-ar fi Treime, Dumnezeu n-ar fi bunătate și iubire” (Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Craiova, 1987, p.222).

Ca expresie a acestei supreme iubiri care este Sfânta Treime, lumea văzută și nevăzută, ca și creație a lui Dumnezeu, poartă pecetea bunătății divine. În relația vie a Creatorului cu întreaga creație, Acesta o umple de dragostea Sa dumnezeiască. Dumnezeu își exprimă, în actul creației, atât atotputernicia Sa cât și nemărginita Sa iubire, pronietoare și

mângâietoare. În același timp, Dumnezeu își exprimă, prin crearea lumii, libertatea Sa deplină și lipsită de orice constrângere.

În miezul acestei creații, ca o coroană a creaturilor, strălucește ființa omenească. Astfel, omul a fost creat ca o ființă rațională și cuvântătoare, prin urmare, comunicativă și comunitară, dornică de nemurire și capabilă de ea. Referindu-se la crearea omului, Sf. Simion Noul Teolog spune că: „Adam a fost zidit cu trup nescricăcios, dar material și încă nedeplin duhovnicesc. Și a fost așezat de către Făcătorul ca un împărat nemuritor în această lume stricăcioasă; nu spun numai în rai, ci în toată lumea de sub cer” (Filoc. rom., Vol. VI, București, 1977, p. 126). Din toate acestea se vede că omul a putut înainta prin bunătate și iubire în desăvârșirea chipului dumnezeiesc din el, printr-o tot mai mare unire în iubire cu Dumnezeu și cu semenii. Căderea în păcat a protopărinților noștri, și implicit a urmașilor acestora, a rupt legătura de iubire și comuniunea cu Dumnezeu.

Iubiții noștri fii duhovnicești,

Prin Întruparea Mântuitorului nostru Iisus Hristos se exprimă în mod desăvârșit continuitatea aceleiași iubiri dumnezeiești pentru

ființa omenească, moartă prin păcat, iubire care s-a manifestat la creația cea dintâi a lumii. Prin întrupare, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu intră cu noi într-o comuniune ca de la om la om. Referindu-se la întrupare, Sf. Simion Noul Teolog adaugă că: „Dumnezeu, Cel peste toate, a venit pe pământ ca să rezidească și să înnoiască pe om prin prezența Sa și să binecuvinteze toată zidirea blestemată din pricina lui” (Op. cit. p. 132).

Taina Întrupării a implicat și Patimile și Moartea jertfelnică a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Prin moartea Sa, El a venit să scape pe oameni de moarte. Prin iubirea sa, Dumnezeu „ne-a scos de sub puterea întinericului și ne-a strămutat în împărăția Fiului iubirii Sale, întru care avem răscumpărarea prin Sângele Lui, adică iertarea păcatelor” (Col. 1, 13-14).

Moartea lui Hristos cu Trupul pe Cruce constituie de fapt omorârea morții, a împărăției păcatului, cel care a închis orice perspectivă și posibilitate a comunicării prin iubire a Creatorului cu făptura Sa. Chiar și în miezul dramatic al acestei morți, strălucește dragostea lui Dumnezeu, după cum spune apostolul neamurilor, Sf. Pavel: „iar acum harul iubirii lui Dumnezeu s-a dat pe față prin arătarea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Cel care a nimicit moartea și a adus la lumină viața și nemurirea prin Evanghelie” (II Tim. 1,10).

Dar Jertfa și Moartea lui Hristos nu au nimic

obedient sau umilitor în ele ci, dimpotrivă, sunt dominate de o smerenie împărătească, dumnezeiască, după cum aflăm din Starea I de la Prohodul Domnului:

**„În mormânt, Viață,
Pus ai fost, Hristoase,
Și s-au spăimântat oștile îngerești
Plecăciunea Ta, cea multă preamărind“.**

Fiul lui Dumnezeu și-a asumat moartea ca jertfă, deschizând posibilități noi de împăcare a noastră cu Dumnezeu. „Prin moarte ai prefăcut omorârea, prin îngropare stricăciunea; că nestrăicios ai făcut trupul pe care l-ai luat cu dumnezeiască cuviință făcându-l nemuritor”, se spune în Canonul Sâmbetei celei mari, în cântarea a cincea.

Iubiții noștri fii duhovnicești,

Mesajul deplin al iubirii dumnezeiești față de creația Sa, **iubirea și darul lui Dumnezeu pentru noi**, se reflectă în chip desăvârșit în Minunea învierii din morți a Fiului lui Dumnezeu.

Dacă Betleemul a fost locașul smereniei dumnezeiești, Mormântul Domnului a fost izvorul luminii Învierii, a fost începătura biruinței Vieții asupra morții. Îmbrăcat în haina strălucitoare a iubirii jertfelnice, Hristos „S-a smerit

pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte pe cruce; pentru aceea, și Dumnezeu L-a preaînălțat și l-a dăruit Lui nume, care este mai presus de orice nume" (Filipeni 2, 8-9).

Prin coborârea Sa la iad, Mântuitorul a eliberat din legăturile veșnice sufletele tuturor sfinților și dreptilor care au fost ținute acolo, și deschizând Raiul, le-a așezat la loc de odihnă.

Învierea din morți a Domnului nostru Iisus Hristos este copleșitoare prin dumnezeiasca sa realitate, prin revărsarea de bucurie, lumină și iubire divină. „Apostolii au cunoscut în trupul lui Hristos cel înviat, trupul Lui dinainte de moarte, dar ridicat la cea mai luminoasă slavă, transparentă și frumusețe duhovnicească” spune, atât de frumos și înțelept, părintele Stăniloae (Op. cit., p. 196).

Învierea din morți a Fiului lui Dumnezeu devine, astfel, prototipul învierii din morți a fiecăruia dintre noi iar fundamentul învierii și vieții noastre veșnice nu poate exista decât în Dumnezeu Cel înviat, în Dumnezeul iubirii celei desăvârșite. Tot în minunea acestei învieri se temeinicește garanția vieții noastre celei adevărate, căci ne spune însuși Iisus Hristos: „Eu sunt Învierea și Viața; cel care crede în Mine, chiar dacă va muri, viu va fi. Și oricine trăiește și crede în Mine nu va muri în veac” (Ioan 11, 25-26).

Iubiți fii duhovnicești,

Iată, așadar, că Învierea Domnului nu este doar chipul desăvârșit al dragostei dumnezeiești față de noi, dar și un model și o chemare la viață, la viața adevărată în Hristos și cu Hristos, la o deplină comuniune cu El și cu semenii noștri. Sensul vieții celei adevărate capătă un conținut nou, dumnezeiesc. Aceasta statornicește o nouă realitate socială la care suntem chemați să participăm. Sensul acestei vieți cu și în Hristos Cel înviat este sensul iubirii adevărate, căci spune Scriptura: „Iubiților,

să ne iubim unul pe altul, pentru că dragostea este de la Dumnezeu” (I Ioan 4, 7).

Viața omenească are o valoare supremă în fața Creatorului. Pentru menținerea vieții ca dar al lui Dumnezeu, Biserica lui Hristos se roagă permanent pentru pacea și bunăstarea întregii lumi. Conflictele dintre oameni și state trebuie rezolvate numai prin înțelegere și pace, la care suntem chemați să contribuim cu toții, după cum s-a exprimat și Biserica noastră, prin Întâistătătorul ei, Prea Fericitul nostru Părinte Teoctist, Patriarhul României.

Orice acțiune de forță, care produce și distrugeri de vieți omenești, încalcă porunca cea sfântă a iubirii. De aceea, în această zi de mare bucurie,

cu durere în suflet ne rugăm pentru frații noștri din Jugoslavia, care au suportat și suportă greutățile războiului.

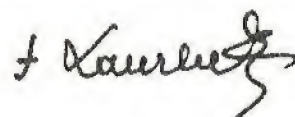
Bunul Dumnezeu să lumineze mințile celor ce conduc popoarele, spre a se restabili pacea și bunaînvoire între toate semințiile pământului, nimeni nedispunând asupra dreptului la viață al semenului său.

Vă dorim tuturor binecredincioșilor noștri, fii duhovnicești, să petreceți în pace și alese bucurii **Sărbătorile Învierii Domnului**, mărturisind realitatea acestui eveniment dumnezeiesc prin salutul pascal, cu care vă întărim și noi:

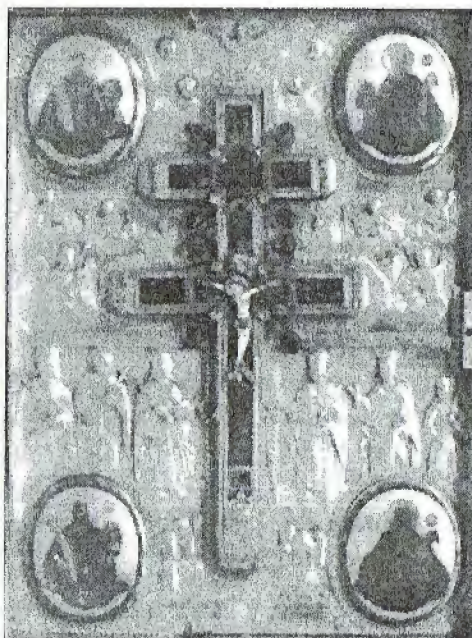
**HRISTOS A ÎNVIAT !
ADEVĂRAT A ÎNVIAT !**

Al vostru arhipăstor și rugător fierbinte către Dumnezeu, Cel în Treime pururea slăvit,

† **Dr. LAURENȚIU STREZA,**

**EPISCOPUL CARANSEBEȘULUI
ȘI
LOȚIITOR DE VÂRȘET**

Noțiunile „evangelist” și „evangelizare” într-o susceptibilă uzanță prozelitistă actuală

În ultimul timp au intrat în uz, sub influența neoprotestanților și cu sprijinul conceptualității teologice catolice, cuvintele *evangelist* și *evangelizare*. Unii dintre cei care azi predică se autointitulează *evangelisti* iar acțiunea lor o denumesc drept *evangelizare*. Mergând pe firul istoriei, găsim suficiente temeiuri pentru a defini aceste noțiuni. În Epistola către *Efesenii*, cap. 4, v. 11, citim: „Și El a dat pe unii ca să fie apostoli, pe alții prooroci, pe alții binevestitori, pe alții păstori și învățători”. Apelând la textul grecesc (*Novum Testamentum Graece*), același verset se prezintă în felul următor: „εδοκεν δε τους μεν αποστολους, τους δε προφητας, τους δε ευαγγελιστας, τους δε ποιμενας και διδασκαλους”. Consultând și versiunea latină a Scripturii (*Novum Testamentum Latine*), versetul amintit se prezintă astfel: „Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero evangelistas, alios autem pastores et doctores”.

Comparând versiunea românească a *Bibliei sinodale*, mai sus prezentată, cu versiunea greacă și latină, care pentru valoarea lor de texte originale sunt indubitabile, găsim că traducerea românească modernă, actuală, substituie cuvântul „evangelist”, cu cel de „binevestitor”. Confruntând Biblia sinodală cu *Noul Testament de la Bălgrad* (1648), găsim că prima traducere păstrează termenul de *evangelist*. Iată cum sună textul diortosit de mitropolitul Simion Ștefan: „Și El deade pre unii apostoli, iară pe alții proroci, iară pre alții evangelisti, pre alții păstori și învățători”. Același text îl păstrează și *Biblia de la București* (1688). Consultând *Biblia franceză și rusească* constatăm că ne aflăm într-o singularitate evidentă pentru că și ele folosesc noțiunea de „evangelist”. Un reazim în traducerea noastră românească, modernă, îl aflăm în *Biblia catolică cehă* (Nový Zákon, Praga, 1961, Ceska Katolicka Charita), unde la fel ca și în limba română termenul de „evangelist” a fost înlocuit cu cel de „vestitor al Evangheliei”, exact cum apare în limba cehă: „hlasatelja evagelia”.

Consultând o enciclopedie catolică poloneză, pentru început găsim o minimă explicație. Ea sună în termenii următori: „evangelisti la început se numeau cei care vesteau Evanghelia, adică vestea cea bună, adică viața și învățătura lui Iisus Hristos. Din secolele II-III d. Hr., acest nume se folosește pentru autorii celor patru Evanghelii: sf. Matei, sf. Marcu, sf. Luca, sf. Ioan”¹.

Aici, dar nu numai aici, găsim explicația. Întrucât termenul nu mai este actual, folosirea lui ar putea duce la interpretări eronate. Și pentru o muncă pastorală obișnuită nu este oare prea pretențioasă o noțiune care

definește misiunea însăși a Mântuitorului Hristos? De ce am apelat la literatura catolică? Simplu! Pentru a nu se putea obiecta că ne exprimăm pro domo și pentru că, începând din Evul Mediu și accentuându-se cu Conciliul II Vatican, catolicismul revine la noțiunea de „evangelizare”.

Câteva incursiuni preliminare sunt bine venite. „La Efesenii 4,11 sunt numiți evangelisti între apostoli și prooroci, pe de-o parte, și păstori și învățători, pe de altă parte, ca și cei care au primit de la Dumnezeu daruri speciale «spre desăvârșirea sfinților la lucrul slujirii, la zidirea trupului lui Hristos» (Efesenii 4,12). Este posibil ca în timpul perioadei apostolice acest titlu să nu se refere la niște funcții stabilite în Biserică, solid determinate, ci mai degrabă determinate de tipul altor activități decât funcții oficiale. Apostolul Pavel, ca apostol, a fost ca un rege între evangelisti și cel mai mare între învățații creștini. Evangelist a fost fiecare care răspândea Evanghelia acelor care n-au auzit despre Hristos. Fiecare apostol era evangelist dar nu fiecare evangelist era apostol, (...), de aceea ei sunt prețuindeni nominalizați după apostoli (...), pentru că evangelistii aveau să fie numiți dintre predicatorii locali spre ai câștiga pe cei care încă n-au auzit de Hristos sau spre a revigora Biserica. Timotei era evangelist itinerant când l-a însoțit pe Pavel (F. Ap. 16,1; 19,22 și urm.), evangelist local care administra adunarea și căuta să aducă noi membri. În Biserica veche, evangelistii erau considerați ca și continuatori ai apostolilor. Abia în sec. III d. Hr. începe să se folosească denumirea de evangelisti pentru autorii Evangheliilor”².

Extinzând noțiunile „evangelist” și „evangelizare” în timp, găsim foarte multe conotații în activitatea misionară a Bisericii Catolice. „Cucerirea Americii (...) a fost percepută ca o recompensă divină. Roma a recunoscut drepturile Spaniei și ale Portugaliei asupra teritoriilor descoperite, cu condiția ca aceste două regate să se ocupe de *evangelizarea lor*. Acest faimos drept de «patronaj» a reținut puternic dinamismul misionar întrucât în 1622 Roma a creat congregația De Propaganda Fide, apoi sistemul vicarilor apostolici care plecau în țări îndepărtate în numele papei pentru a le evangeliza”³.

Până aici totul este clar și anume că vestirea Evangheliei la popoarele necreștine putea fi denumită corect drept evangelizare, adică aducerea lor la credința creștină. În acest scop Roma a dat misionarilor cele mai exacte îndrumări, dintre care amintim doar următoarele: „Nu puneți nici un zel, nu aduceți argumente pentru a convinge aceste popoare să-și schimbe riturile, obiceiurile ori moravurile, decât dacă acestea sunt contrare religiei sau moralei”⁴.

„Într-o altă regiune a globului a fost o preocupare de evanghelizare a societății care a reunit pe episcopii latino-americani la Medellín (Columbia, 1968). Reflecția acestor păstori se sprijinea pe constatarea contradicției dintre fenomenul masiv al sărăciei și credința creștină. În încercarea lor de proclamare a Evangheliei, episcopii considerau că trebuie ridicată sfidarea sărăciei structurale din America latină, resimțită ca un strigăt care se înalță către cer (...). A treia Adunare generală a Sinodului episcopilor (Roma, 1974), se referea la evanghelizarea lumii moderne. Pe baza concluziilor sale, Papa Paul VI, a publicat în anul următor îndemnul apostolic *Evanghelii Nuntiandi*“, unde specifica: „A evangheliza - este harul și vocația proprie Bisericii, identitatea ei cea mai profundă. Ea există pentru a evangheliza“.⁵

Din cele ce am prezentat până aici este lesne de înțeles că evanghelizarea este un concept catolic uzitat la scară largă și încă din Evul Mediu, când misiunea sa în America a fost de prim ordin. Apoi, în zilele noastre, a evangheliza, pentru catolicism, este sinonim cu integrarea comunității religioase într-un flux de gândire și manifestări de tip caritabil anexat pe valorile care definesc societatea contemporană. În sprijinul ideilor de mai sus au apărut unii exegeți dintre care amintim pe **Leonardo Boff**, cu lucrarea *La nouvelle evangelisation. Perspective des opprimés*, Cerf, Paris, 1992, despre care citim că: „Leonardo Boff consideră indispensabilă trecerea de la evanghelizare colonizatoare la o evanghelizare eliberatoare, arătând legătura dintre evanghelizare și eliberare“.⁶ Atâta timp cât Evanghelia nu devine un paravan la unele acțiuni politice, fie ele și de integrare și restructurare, putem fi de acord cu aceste observații întrucât încă din antichitate s-a spus că cel care te învață cum să mori, are tot dreptul să te învețe și cum să trăiești.

Din cele ce cunoaștem a fi așezat alături de noțiunea de „evanghelizare“, amintim că într-un document emanat de Consiliul pontifical pentru Dialogul inter-religios și al Congregației pentru evanghelizarea popoarelor, din 1991, se specifica: „Dialogul inter-religios este un element integrant al misiunii evanghelizatoare a Bisericii. Motivul principal al angajării Bisericii în acest dialog nu este doar de natură antropologică, ci și teologică. Dumnezeu a oferit și continuă să ofere oamenilor mântuirea într-un dialog care durează de-a lungul anilor. Fidelă inițiativei divine, Biserica trebuie să intre cu toți într-un dialog al mântuirii“.⁷

La fel putem fi de acord și cu aceste idei dacă amintim că dialogul acesta nu se reduce la o singură Biserică, pentru că ea oricum nu este reprezentanta celorlalte Biserici și nici unica deținătoare a adevărului.

Din cele ce am prezentat până aici este evident că noțiunea de evanghelizare este numită într-un context extrem de larg în Biserica Catolică, dar ea îmbracă și o haină vetustă de prozelitism. Acesta poate fi camuflat,

ca cel al neoprotestanților, sau deschis și programatic, ca și la catolici. În acest scop este folosit conceptul biblic de evanghelizare ca și cum el n-ar mai fi fost auzit în puritatea sa.

Față de toate acestea, nu putem decât să aprobăm demersul traducătorilor Bibliei românești moderne, care au știut să substituie noțiunea de „evangelist“, întrucât ea azi se aplică doar autorilor care au scris cele patru Evanghelii, iar în rest poate fi folosită în scopuri prozelitiste. Așa cum aminteam, acest cuvânt a fost folosit până în sec. III, și ca o reminiscență a uzității lui, o urmă găsim în liturghie, când înainte de invocarea pentru cântarea Axionului, preotul rostește în taină: „Încă aducem Tie această slujbă duhovnicească pentru cei adormiți întru credință: strămoși, părinți, patriarhi, prooroci, apostoli, propovăduitori, evangheliști, mucenici, mărturisitori, pustnici și pentru tot sufletul cel drept, care s-a săvârșit întru credință“.⁸

Ca o replică la cele ce am prezentat mai sus s-ar putea spune că prin evanghelizare se înțelege o acțiune generală și de mari dimensiuni, de regenerare a credinței, ceea ce însă în realitate încă n-a fost, întrucât, în condițiile vieții de azi, când multe din valorile spiritului uman au fost răstălmăcite, când în locul poruncilor apar așa-zisele drepturi ale omului care justifică perversiunea, decăderea și desacralizarea, acea reconvertire nu este posibilă.

Și în acest fel există un unic remediu, acela de a merge pe linia tradiției autentice creștine, care consemnează existența școlilor catehetice. Deci, referindu-ne la instruirea credincioșilor, să folosim termenul de catehizare și nu cel impropriu de „evanghelizare“.

Lect. univ. prot. dr. Vasile PETRICA

NOTE

¹ Maksymilian Rode, *Mala encyklopedia teologiczna*, tom I, Varșovia, 1988, p. 498.

² Adolf Novotny, *Biblický slovník*, Edice Kalich, Praga, 1956, p. 161-162.

³ Maurice Cheza, *Évangélisation et prosélytisme en théologie catholique*, Irénikon, tome LXVIII, Monastère de Chevetogne, Belgique, 1995 / 1, p. 47.

⁴ *Ibidem*, p. 48.

⁵ *Ibidem*, p. 51.

⁶ *Ibidem*, p. 55.

⁷ *Ibidem*, p. 56.

⁸ *Liturghier*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987, p. 153.

PAȘTILE - TRECEREA DIN MOARTE LA VIAȚĂ

Cuvântul **paști** vine de la ebraicul *pesach* care înseamnă **trecere** și se referă la trecerea minunată a evreilor prin Marea Roșie sau la trecerea îngerului morții pe lângă casele fiilor lui Israel însemnate cu sângele mielului sacrificat la porunca lui Dumnezeu (**Ieșire 12, 1-13**). Pentru „poporul ales” paștile nu este doar sărbătoarea cea mai importantă, „sărbătoarea Domnului”, ce trebuia prăznuită ca „așezământ veșnic” și prin „adunare sfântă” (**Ieșire 12, 13-17**), ci înseamnă, totodată, ieșirea din starea de robie faraonică, dobândirea conștiinței de neam și intrarea în țara libertății, a făgăduinței, „țara în care curge lapte și miere”.

Pentru creștini, Sfintele Paști sau Învierea Domnului este tot cea mai mare sărbătoare, „sărbătoarea sărbătorilor și praznicul praznicelor”, „sărbătoarea Dumnezeirii Mântuitorului”, ziua în care s-au împlinit toate profețiile Vechiului Testament, iar apostolii au înțeles că „așa se cădea să pătimească Hristos și să învieze din morți a treia zi” (**Lc, 24, 36**), „fiind începătură (a învierii) celor adormiți” (**I Cor. 15, 20**). Odată cu acest praznic noi sărbătorim însă și o trecere, dar nu dintr-o țară în alta, ci dintr-o stare în alta. De la robie la libertate, de la păcat la nepătimire, de la dezechilibru la echilibru, din moarte la viață.

Asemeni poporului ales și noi traversăm o perioadă de patruzeci de zile, un pustiu plin de tot felul de ispite și obstacole, de slăbiciuni, încercări, căderi și ridicări, dar îl traversăm în credință și nădejde, cu ajutorul postului și al rugăciunii, pentru ca prin jertfă și cruce să ajungem la Înviere. Credința în Înviere este **mana** noastră în această perioadă, ea ne întărește, ne sporește bucuria, nădejdea, dorința de a-L vedea pe Hristos înviat și dă sens vieții noastre.

Hristos, Dumnezeu-Omul se așază, oarecum, în postura lui Moise, salvându-și poporul de la pieire, din robia faraonică a păcatului. Asumându-și firea căzută a omului, prin înspăimântătoarea și dureroasa pedeapsă a răstignirii, prin moartea pe cruce și prin slăvita Înviere, El o prezintă Tatălui eliberată de orice întinăciune, curată și îndumnezeită. În felul acesta Învierea devine, cu adevărat, ziua cea mai frumoasă, ziua în care omul a înțeles că destinul său „este acela de a ajunge un Hristos prin asemănare, adică un fiu adoptiv al lui Dumnezeu, sau de a ajunge Dumnezeu nu prin identitate ci prin participare la natura dumnezeiască” (Nichifor Crainic, *Sfințenia - împlinirea umanului*, Iași, 1993, p. 19).

Pentru a ne putea împărtăși pe deplin de bucuria Învierii și de roadele ei binefăcătoare, Domnul Hristos ne îndeamnă să urmăm pilda vieții Lui și să-L însoțim pe drumul crucii: „Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie” (**Mc. 8, 34**). Dacă nu vom urca împreună dealul Golgotei, dacă nu vom lua povara crucii pe umerii noștri

precum Simon Cirineul și dacă nu ne vom pironi păcatul pe crucea sfântă, nu ne vom putea „lumina cu prăznuirea” și nu vom înțelege că „Hristos a murit pentru păcatele noastre după Scripturi” (**I Cor. 15, 3**). Înviere fără drumul crucii și fără Golgota nu se poate, căci spune Sf. Apostol Pavel: „Omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El, ca să se nimicească trupul păcatului pentru a nu mai fi robi ai păcatului” (**Rom. 6, 6**).

Săptămâna Sfintelor Patimi începe în slavă, odată cu intrarea triumfală în Ierusalim și se continuă cu ungerea din Betania, trădarea lui Iuda, Cina cea de Taină, cuvântarea de despărțire, Rugăciunea Arhierască și rugăciunea din Ghetsimani, judecarea Mântuitorului în fața influentului ex-arhieru Ana și apoi în fața lui Caiafa, aprobarea hotărârii Sinedriului de către Pontiu Pilat (26 - 36 d. Hr.), pentru a se sfârși apoteotic prin supremul și măritul act al Învierii în „ziua cea dintâi a săptămânii”, Duminica.

Rememorând aceste momente sublime și importante din istoria mântuirii neamului omenesc putem afirma că omul este esențialmente **făptură pascală**, chemat să refacă drumul parcurs de Hristos Domnul însă într-un alt mod, prin post, rugăciune, spovedanie și Euharistie, pentru ca în felul acesta să devină un om nou și să fie vrednic a se împărtăși din bucuria Sfintei Învieri, așa după cum remarcă Apostolul Neamurilor: „Deci ne-am îngropat cu El, în moarte, prin botez, - pentru ca, precum Hristos a înviat din morți, prin slava Tatălui, așa să umblăm și noi întru învierea vieții” (**Rom. 6, 4**).

Prin urmare, fundamentale în creștinism sunt **Jertfa și Îndumnezeirea**, posibile numai „în Hristos, cu Hristos și prin Hristos” și urmarea Lui pe drumul crucii până la Înviere. O astfel de concepție despre viață, care are în centrul ei Învierea, crează un popor optimist, încrezător în destinul său. De aceea, „numai perspectiva Învierii ne dă puterea să ducem adevărata luptă cerută de ea: lupta împotriva pasiunilor, lupta pentru sensibilizare, pentru transparență, pentru comuniune, pentru asemănarea cu Hristos, puterea Celui care a înviat, susținându-ne pe această cale” (Pr. prof. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. 2, București, 1978, p. 182).

Așadar, slăvitul praznic al Învierii Domnului ne cheamă pe toți să intrăm „întru bucuria Domnului nostru”, să gustăm din „ospățul credinței”, să ne împărtășim „din bogăția bunătății” și să nu ne fie teamă de moarte, „că ne-a izbăvit pe noi moartea Mântuitorului” (Sfântul Ioan Gură de Aur, *Cuvânt de învățătură în sfânta și minunata zi a măritei și mântuitoarei Învieri a lui Hristos*).

Pr. prof. Ionel POPESCU

Responsabilitatea morală și lingvistică față de cuvinte: *păcatele cu vorba; accidente lingvistice ale limbii române din punct de vedere teologic: înjurăturile*

Lingvistul **G. Steiner** mărturisea: "*Întreaga mea operă este dedicată limbii și anume, faptului esențial că putem folosi cuvintele pentru a ne ruga, a binecuvânta, a tămădui, a ucide, a mutila și a tortura! Omul creează - și distruge - prin intermediul limbii. Mă fascinează faptul că forța autonomă a vorbirii umane nu are nici un fel de limită.*"

În cartea "**După Babel**", **G. Steiner** a încercat să urmărească eforturile omenirii de a depăși barierele dintre limbi prin traduceri ca rezultat al unei nostalgii, al unei tânjiri după Babel. Aplecându-se cu atenție asupra fenomenului lingvistic, **Steiner** a descoperit brutalizarea și devalorizarea cuvântului în cultura modernă: "*Conștiința omenirii - scria renumitul lingvist - a fost pătată și petele s-au păstrat în limbă; limba umană înregistrează și depozitează și inumanul.*"¹

Frecvența și forța sclerotică a clișeelelor, a comparațiilor neverificate, a figurilor de stil uzate (limbajul de lemn), fac ca unele cuvinte să fie lipsite de viață.

Limbajul are un rol esențial în comunicarea umană. Nu putem stabili relații cu ceilalți, nu putem ieși din izolare decât prin intermediul limbajului - care este singura cale de a trece de la singurătatea insului la comunicarea cu aproapele nostru, cu semenii, cu întreaga comunitate umană.

Fenomenul "decăderii" limbajului nu se manifestă doar la nivelul limbii române. "**Petele lingvistice**" sunt de fapt "**pete spirituale**". Cuvântul omenesc îndepărtat de Cuvântul vieții nu mai are de unde să-și ia lumina. Întunericul din cuvinte este întunericul din sufletul omenesc.

Azi, oamenii nici nu mai înregistrează ca păcate acele cuvinte cu forță distrugătoare pe care le folosesc cu o înspăimântătoare frecvență. În fiecare zi și în toate contextele ai prilejul să întâlnești degradarea semantică și spirituală a limbii. Acest lucru nu sperie pe nimeni. Lingviștii înregistrează numai evoluția sensurilor unui cuvânt, fără a accentua așa cum se cuvine încărcătura spirituală pe care vocabula în cauză o conține.

Credem că nu trebuie să punem accentul doar pe corectitudinea cuvintelor, să ne preocupe numai etimologia acestora, ci mai ales înțelesul spiritual cu care ele au fost dintru început investite.

Descoperirea supremă a lui Dumnezeu s-a făcut oamenilor prin Cuvânt. Cuvântul Vieții s-a întrupat ajungând în maximă apropiere de om și grăind prin cuvânt omenesc.

Putem vorbi, în viziunea Părintelui **Dumitru Stăniloae**, de o dublă funcție a cuvântului: revelatoare și etică, între cele două existând o strânsă legătură.

Cuvântul omenesc concentrează în sine o mare putere. Printr-un cuvânt pe care-l spune cineva despre sine află date despre persoana lui. Cuvântul îl descoperă, îl revelează pe

acel ins. Dar cuvântul nu servește omului doar spre a se descoperi pe sine, ci pentru a stabili o relație de comunicare cu semenii (e drept că, de multe ori, cuvântul a ajuns să distrugă nu numai comuniunea cu celălalt, ci ființa celui alt).

Prin limbaj, o comunitate își poate păstra unitatea sau poate pieri. De aceea, funcția revelatoare a cuvântului trebuie corelată mereu cu cea etică, aceasta relevând o atitudine și obligând la o atitudine (fie că este vorba de o problemă mărunta, fie de ceva existențial).

Omul nu folosește limbajul doar pentru relevarea dezinteresată a gândurilor sale. El urmărește în același timp să-l câștige pe semenul său pentru propria-i imagine despre lume. Deci nu se poate vorbi de un caracter monologic al cuvântului, ci de unul dialogic. Intrând într-un dialog cu o persoană, aceasta poate fi influențată să-și accepte viziunea. De aici răspunderea pe care o implică folosirea cuvântului potrivit cu rostul lui pozitiv și creator. Cuvântul tău poate deveni piatră de poticnire pentru unii sau cale de salvare pentru alții. Această dublă putere, creatoare și distrugătoare, a cuvântului, trebuie conștientizată de fiecare ființă umană.

Sfântul Apostol Iacov ne avertizează asupra acestui lucru spunând: "*Așa și limba: mic mădular este, dar cu mari lucruri se fălește! Iată puțin foc și cât codru aprinde!*"

Foc este și limba, lume a fărădelegii! Limba își are locul ei între mădulele noastre, dar spurcă tot trupul și aruncă în foc drumul vieții, după ce aprinsă a fost ea de flăcările gheenei.

Pentru că orice fel de fiare și de păsări, de târătoare și de vietăți din mare se domolește și s-a domolit de firea omenescă.

Dar limba, nimeni dintre oameni nu poate s-o domolească! Ea este un rău fără astâmpăr; ea este plină de venin aducător de moarte.

Cu ea binecuvântăm pe Dumnezeu și Tatăl, și cu ea blestemăm pe oameni, care sunt făcuți după asemănarea lui Dumnezeu.

Din aceeași gură ies binecuvântarea și blestemul. Nu trebuie, frații mei, să fie acestea așa." (Iacov 3, 5 - 10)

Sfântul Apostol Iacov întărește ceea ce însuși Mântuitorul afirmase - că nu cele ce intră în om îl spurcă, ci cele ce ies din el: "*Iar cele ce ies din gură pornesc din inimă și acelea spurcă pe om.*"

Căci din inimă ies: gânduri rele, ucideri, adultere, desfrânări, furtişaguri, mărturii mincinoase, hule.

Acestea sunt care spurcă pe om, dar a mânca cu mâini nespălate nu spurcă pe om." (Matei 15, 18-20)

Toți oamenii au primit de la Dumnezeu darul de a rosti și de a auzi cuvinte. Însă mulți rămân străini de înțelesul da-

ului. Dumnezeu a creat lumea prin Cuvânt. Oamenii au posibilitatea la rândul lor, de a crea și ei prin cuvânt realități noi, în conformitate cu realitatea și voia divină, spre zidirea sufletelor.

O realitate anormală "creată" prin cuvânt este **minciuna**.

Lumea modernă a făcut din minciună un mod de existență. Să ne amintim nu de mult trecuta "epocă de aur", în care minciuna se afla la loc de cinste. Oamenii foloseau un limbaj străin sufletului lor, laudau cu gura, dar nu cu inima. Fățărnicia era preferată adevărului de teama suferinței (de orice natură ar fi fost ea). Compromisul moral se reflecta la nivelul limbajului și putea fi ușor de remarcat pentru toți cei care aveau "ochi să vadă și urechi să audă".

Dar fățărnicia și minciuna nu sunt specifice doar perioadei comuniste. **Mântuitorul Însuși le-a condamnat în fața mulțimilor:** "Și în același timp, adunându-se mulțime de mii și mii de oameni, încât se călcau unii pe alții, Iisus a început să vorbească întâi către ucenicii Săi: Feriți-vă de aluatul fariseilor, care este **fățărnicia**."

Că nimic nu este acoperit care să nu se descopere și nimic ascuns care să nu se cunoască. De aceea, câte ați spus la întuneric se vor auzi la lumină; și ceea ce ați vorbit la ureche, în odăi, se va vesti de pe acoperișuri." (Luca 12, 1-3)

"Eu vorbesc ceea ce am văzut la Tatăl Meu, iar voi faceți ceea ce ați auzit de la tatăl vostru" - le spunea Domnul celor care îl ascultau, iar aceștia încercau să-i dovedească lui Hristos că sunt sămânța lui Avraam. Dar Mântuitorul le reproșează **faptele lor rele care arată ai cui fii sunt:** "Dacă ați fi fiii lui Avraam, ați face faptele lui Avraam."

Dar voi acum căutați să Mă ucideți pe Mine, Omul care v-am spus adevărul pe care l-am auzit de la Dumnezeu. Avraam n-a făcut aceasta.

Voi faceți faptele tatălui vostru. Zis-au lui: Noi nu ne-am născut din desfrânare. Un tată avem: pe Dumnezeu.

Le-a zis Iisus: **Dacă Dumnezeu ar fi Tatăl vostru, M-ați iubi pe Mine, căci de la Dumnezeu am ieșit și am venit. Pentru că n-am venit de la Mine Însuși, ci El M-a trimis. De ce nu înțelegeți vorbirea Mea? Fiindcă nu puteți să dați ascultare cuvântului Meu.**

Voi sunteți din tatăl vostru diavolul și vreți să faceți poftele tatălui vostru. El, de la început, a fost ucigător de oameni și nu a stat într-un adevăr, pentru că nu este adevăr într-un el. **Când grăiește minciuna, grăiește dintru ale sale, căci este mincinos și tatăl minciunii.**" (Ioan 8, 38-44)

Cuvântul omenesc a decăzut ajungând slujitor al minciunii, deși trebuia să slujească adevărului. Există chiar și "specialiști" în minciună. Ei pornesc de la îndemnul următor: "Dacă vrei ca cineva să te creadă atunci când minți, jumătate din minciună să fie adevăr", sau consideră că minciuna atunci prinde, când o crede și cel care o rostește.

Iată ce spune despre minciună și mincinoși **Sfântul Ioan Scărarul:** "Minciuna este **nimicirea dragostei, iar jurământul mincinos e lepădarea de Dumnezeu.**"

Nimeni din cei înțelepți nu va socoti că minciuna este un păcat de puțină importanță, **căci nu este alt păcat împotriva căruia Sfântul Duh pronunță o mai înfricoșătoare sentință.**

Și dacă vei pierde pe toți cei ce grăiesc minciună - precum zice David către Dumnezeu (Ps. 5, v. 6) - ce vor pătimi aceia care la minciună au adăugat și jurământul mincinos ? "

"Mincinosul găsește ca pretext al minciunii sale un anumit plan pe care l-ar fi urmărit sau faptul că a voit să-și ajute aproapele și astfel, deseori, socotește ca fiind o faptă dreaptă aceea care în realitate îi pierde sufletul."

Sfântul Ioan Scărarul consideră fățărnicia "mamă și pricinuitoare a minciunii; căci nimic nu definește mai bine fățărnicia ca și cugetarea ori înfăptuirea minciunii, cu care fiind împreună este și pedepsită."

Numai teama de Dumnezeu ne înstrăinează de minciună "având ca judecător nemitarnic propria conștiință" (conștiința noastră nu poate primi nici un fel de mită, ea este templul în care vorbește Dumnezeu).

Sfântul Ioan Scărarul distinge câteva contexte în care este utilizată minciuna: "Noi știm că întocmai ca și în cazul celorlalte patimi, așa și în cazul minciunii - aceasta nu constituie mereu un păcat la fel de grav: alta este osânda celui

ce minte de teama pedepsei și alta a celui care minte fără să aibă în față vreun pericol; una este a minți pentru desfătări, alta din simpla poftă de plăceri; una este minciuna care urmărește a-i înveseli pe cei de față, alta cea care uneltește împotriva fratelui cu scopul de a-i face ceva rău."

"Un copil - scrie **Sfântul Ioan Scărarul** - nu știe să mintă, precum nici sufletul lipsit de răutate."

Când poate fi întrebuițată minciuna ? Iată ce răspunde acestei întrebări **Origen:** "În cazul bolnavilor pentru a-i tămădui sau de către cei ce sunt în primejdie pentru a se salva dinaintea vrăjmașului."

Sfântul Casian spune către **ava Iosif** că: "nu trebuie să te folosești de minciună deoarece aceasta este ca și spânzul, care e un purgativ minunat când este luat ca preventiv al unor boli mortale, dar care e vătmător și chiar ucigător când nu e luat doar în cazuri de forță majoră."

În același sens **Sfântul Ioan Scărarul** recomandă: "Numai când ne vom curăți cu totul de minciună, numai atunci să încercăm a o folosi; cu multă teamă însă și numai când timpul însuși o cere." ²

În viziunea Părintelui **Dumitru Stăniloae**, cuvântul minciună e "degenerare, schimonosire a cuvântului, nu mai e cuvânt propriu-zis... Unde cuvântul e degenerat, e degenerat însuși subiectul, nemaiintrându-se cu substanța vitală a răspunderii..."

Degenerarea cuvântului, ca slăbire a puterii lui creatoare de adevărată realitate, ca o pervertire în minciună și miasmă dizolvantă, este semnul degenerării anticipate a subiectului ce-l rostește, al decăderii lui la o stare de umbră inconsistentă. **Iar ferm e omul numai când trăiește în obligativitatea comuniunii, când semenii au siguranța că se pot încrede în el în tot viitorul.** Egoistul, având în vedere numai interesul propriu, nu se angajează cu viitorul său față de alții. Egoismul, nestatornicia și lipsa de valoare a cuvântului se găsesc împreunate. În acest înțeles, diavolul este cea mai inconsistentă făptură. Cuvântul lui nu mai are nici un preț."

Nu numai cuvântul-minciună e pierzător de suflet, ci și **cuvântul-flecăreală**. Iată ce spune în acest sens Părintele **Dumitru Stăniloae**: "Și pe cât de stricăcios e cuvântul în care nu vibrează răspunderea subiectului pentru semenul său, ci voința nepăsătoare sau diabolică de a-l utiliza ca unealtă pentru scopuri egoiste sau de a-l duce la pierzanie, tot pe atât e și **cuvântul-flecăreală** în care nu se simte nici o fermitate a subiectului și, deci, nu poate exterioriza nici o chemare serioasă, răscolitoare, care să dea naștere personalității semenului."³

Flecăreala sau limbuția este un păcat cu vorba, aspru criticat de Sfinții Părinți. Iată cum o caracterizează **Sfântul Ioan Scărarul**: "Limbuția este tronul pe care are obiceiul a se arăta și a se fâli slava deșartă. Limbuția este semnul după care recunoști pe cei neștiutori, ușă prin care intră clevețirea, călăuzitoarea prostetii veselii, slujitoarea minciunii, destrămarea umilinței, crainica trândăviei, înainte-mergătoare somnului, împrăștiitoarea gândurilor, nimicirea pazei sufletului, răcirea fierbințelii inimii, întunecarea rugăciunii.

Un singur cuvânt a grăit Petru și din pricina lui a plâns cu amar, căci a uitat ceea ce s-a spus: <<zis-am: Voi priveghea asupra căilor mele, ca să nu greșesc cu limba mea>> (**Psalmul 38**, v. 1), și de ceea ce a spus un altul: <<Mai bine este să cazi din înălțime pe pământ, decât din pricina limbii>> (**Isus Sirah 20**, 17)."

Și proverbele osândesc limbuția: "Limbuția e mai rea decât beția" și confirmă că: "Vorba își are și ea vremea ei."

Limbuția este opusă virtuții tăcerii: "Tăcerea - spune **Sfântul Ioan Scărarul** - întovărășită de cunoaștere este mamă a rugăciunii, izbăvire din robia cugetelor, păzitoare a focului (dumnezeiesc), cercetătoare a gândurilor, strajă împotriva dușmanilor, închisoare a plânsului, prietenă a lacrimilor, lucrătoare a pomenirii morții (amintirea morții), zugrav care ne înfățișează chinurile veșnice, iscoditoare a judecății lui Dumnezeu, ajutoare a întristării, vrăjmașă a îndrăznellii, tovarășă a isichiei (liniștei), potrivnică a științei celei deșarte, împărtaşire a priceperii, prilejitoare a vedeniilor, progres nearătat al virtuții, suire tănuții spre Dumnezeu."⁴

Cauzele nașterii limbuției sunt două, scrie **Sfântul Ioan Scărarul**: "din prea marea libertate în vorbire și din obișnuința cea rea - deoarece limba fiind un organ firesc al trupului, așa precum s-a deprins și precum îi cere obiceiul așa și grăiește - sau mai ales din slava deșartă, în cazul celor care luptă contra patimilor, iar deseori și din lăcomie. De aceea, nu rareori, mulți dintre cei care își înfrânează stomacul cu oarecare silă și oboseală opresc și multa grăire a limbii."

Deci să punem frâu libertății în vorbire și slavei deșarte, căci, ne învață **Sfântul Isaac Sirul**: "Când vei pune toate faptele acestei viețuiri ale tale pe o parte și tăcerea pe cealaltă, o vei afla pe cea din urmă cântărind mai mult ". Același Sfânt Părinte ne îndeamnă: "Mai presus de toate, iubește tăcerea ... Întâi să ne silim să tăcem. Și din tăcere se naște în noi ceva ce ne conduce spre tăcere. Să-ți dea Dumnezeu să simți ceva ce se naște din tăcere. De începi această viețuire, nu știu câtă lumină îți va răsări fie de aici."⁵

Între păcatele cu vorba (cuvântul), alături de minciună și limbuție, des întâlnită este și **grăirea de rău** (clevețirea, bârfirea, hulirea).

Sfântul Apostol Iacov ne îndeamnă astfel: "Nu vă grăiți de rău unul pe altul, fraților. Cel ce grăiește de rău pe frate, ori judecă pe fratele său, grăiește de rău legea și judecă legea; iar dacă judeci legea nu ești împlinitor al legii, ci judecător.

Umul este Dătătorul legii și Judecătorul: Cel ce poate să mântuiască și să piardă. Iar tu cine ești, care judeci pe aproapele ? (**Iacov 4**, 11-12)

Grăirea de rău se naște, spune **Sfântul Ioan Scărarul**, "din ură și din înerea de minte a răului ". Același Sfânt Părinte o definește astfel: "Grăirea de rău este pruncul urii, o boală subțire, o lipitoare grasă, ascunsă și uitată care suge și prăpădește sângele iubirii, este fâșărnica dragostei, întinăriunea inimii, sarcină care împovărează conștiința, pierdere a curăției."

Din **Psalmul 100**, v. 6 aflăm pedeapsa pentru cei care sunt cercetați de acest păcat: "Voi pierde pe acela care-și clevețește în ascuns vecimul său ."

Sfântul Ioan Scărarul ne îndeamnă să nu-l ocărăm pe cel care a căzut, "ci pe demonul care l-a ispitit ". Mulți dintre noi ne întrebăm cum să procedăm totuși când cineva bârfește față de noi pe aproapele său. Iată cum ne povățuiește să procedăm **Sfântul Ioan Scărarul** : "Nu te sfii de cel ce-și vorbește de rău aproapele înaintea ta, ci dimpotrivă spune-i: <<Contenește, frate; cum aș putea condamna pe acesta, eu

care în fiecare zi încă și mai grele păcate săvârșesc?>> Astfel săvârșești un bine dublu printr-un singur medicament, căci te vindeci și pe tine însuși și pe aproapele tău. Una dintre căile cele mai scurte care ne conduce spre iertarea păcatelor este aceea de a nu judeca niciodată, după cuvântul Scripturii: <<Nu judecați ca să nu fiți judecați>>." (**Matei 7**, 1)

Sfântul Părinte ne sfătuiește: "Chiar dacă ai vedea pe cineva greșind în ceasul morții, tu nu-l condamna, căci judecata lui Dumnezeu este ascunsă oamenilor... Dacă este adevărat, precum și este, că <<judecata cu care veți judeca, veți fi judecați>> (**Matei 7**, 2), apoi fără îndoială că vom cădea și noi în acelea (păcate) cu care osândim pe aproapele, indiferent că sunt ele trupești sau sufletești."

Sfântul Ioan Scărarul ne avertizează: "Cei care judecă repede și amănunțit păcatele aproapei, ei înșiși sunt primejduiți de către acestea, ca unui ce nu-și aduc aminte și n-au grijă desăvârșită și neîntreruptă de păcatele proprii. Căci dacă ar fi privit mai cu grijă la păcatele pe care li le-a ascuns iubirea de sine, nu s-ar fi îngrijit de nici unul din cei din lume, socotind că viața întreagă nu le-ar fi de ajuns spre a-și plânga păcatele proprii, chiar de ar trăi o sută de ani și chiar dacă ar vedea lacrimile ce le curg din ochi devenind un adevărat Iordan...

Demonii, acești ucigași ai sufletelor noastre, ne îndeamnă să păcătuim; iar de nu păcătuim, ne îndeamnă să-i osândim pe cei ce păcătuiesc, ca astfel prin cea de-a doua să întineze pe cea dintâi."

(continuare în pagina 19)

SFÂNTUL IOAN DAMASCHIN, CUVÂNTARE LA SÂMBĂTA CEA SFÂNTĂ ¹

1. „Cine va grăi puterile Domnului și cine va face auzite toate laudele Lui ?” ². Cine va putea înfățișa (după cuviință) marea cea mare - și nemărginită - a bunătații Lui, necuprinsa-I iubire față de cei aflați în robie, îngăduința Lui cea mai presus de minte, mila Lui față de noi și negrăita-i purtare de grijă ? De bună seamă că nu-i nimeni în stare de acestea, măcar de ar grăi în limbile îngerilor și ale oamenilor ³ și nici dacă ar avea adunată-n sine întreaga cunoștință omenească, fiindcă - chiar dacă duhul este osârduitor ⁴ - limba nu este în stare să exprime, cu potrivire, toate aceste fapte, iar mintea este, și ea, neputincioasă când e vorba de înțelegerea acestora. De fapt, taina cea mare a Iconomiei dumnezeiești nu va putea fi înțeleasă cu mintea, ci numai prin credință, care trebuie să se însoțească cu curăția inimii - rod al fricii de Dumnezeu și al iubirii Lui. [...].

De aceea, să ne curățim, fraților, de gânduri și de simțăminte pământești, de neorânduială și de tulburarea lumescă, pentru a primi, în toată splendoarea lor, luminile strălucitoare ale dumnezeiescului Cuvânt; pentru a ne hrăni sufletul cu duhovnicească pâine - hrana îngerilor - și, așa ajungând noi (să fim) în ascunzișurile noastre sfinte, pentru a cunoaște lămurit dumnezeieștile pămîtiri ale Celui nepătîmîtor și mîntuirea întregii lumi.

(MIGNE, 601 A-D; KOTTER, p. 121-122)

2. Acum, iată, se descoperă Taina cea din veci ascunsă ⁵ și se împlinește faptul de căpetenie al dumnezeieștii Iconomii. Acum, iată, se desăvârșește Întruparea Cuvântului lui Dumnezeu și se face cunoscut adâncul iubirii lui Dumnezeu (față de noi). Într-adevăr, Dumnezeu-Cuvântul atât a iubit lumea ⁶, încât - împlinind voia Tatălui - a primit să se pogoare (din înaltul cerului) spre a Se întrupa și spre a Se îmbrăca cu povara unui trup, El, Cel fără de trup, pentru ca pe noi - cei pătimitori -, după ce - în firea Lui pătimitoare - a binevoit să primească multe - încă și durerea morții -, să ne îmbrace cu nepătîmirea. De aceea, (El a cunoscut) toate cele care țin, firesc, de viața oricărui om): foamea, setea, somnul, oboseala, durerea, neliniștea și frica; de asemenea - (dar numai) după firea noastră -, (El a răbdât) Crucea, Patima și Moartea. ⁷ [...].

(MIGNE, 604 A; KOTTER, p. 122)

3. Hristos este pe Cruce: să ne unim (cu El) și părtași ai pămîmirilor Lui fiind - să ajungem să fim părtași și ai mării Lui. ⁸ Hristos este între cei morți: să murim și noi păcatului, pentru a trăi întru dreptate. ⁹ Hristos este înfășurat în giulgiuri curate ¹⁰: să ne eliberăm din lanțurile păcatului și să ne înveșmîntăm cu dumnezeiasca lumină. Hristos este în mormînt nou ¹¹: să ne curățim de aluatul cel vechi și să devenim frămîntătură nouă ¹², pentru a ajunge să fim sălașul lui Hristos. Hristos este în iad ¹³: să îmbrățișăm smerenia care

înaltă, pentru ca și noi - împreună cu El - să înviem, să ne înălțăm și să dobîndim mîrire [...].

(MIGNE, 604 B; KOTTER, p. 122, 1-9)

5. Din cele ce nu sunt, Dumnezeu a creat îngerii, cerul, pămîntul și cele câte se află în acesta ¹⁴ (...), toate spre mărturia măreției celui ce a fost adus la viață după chipul dumnezeiesc și spre găzduirea acestuia. ¹⁵

(MIGNE, 608 A-C; KOTTER, p. 124)

6. Cel din urmă dintre toate - asemeni unui împărat ¹⁶ și ca un viețuitor de frunte -, (Dumnezeu), cu propria-I mînă, (l-a făcut) pe om și l-a cinstit cu chipul Său: trupul i l-a alcătuit din pămînt, iar sufletul i l-a dat prin dumnezeiasca și de viață făcătoarea suflare - va să zică prin Duhul Sfânt, Făcătorul de viață, Creatorul, Desăvârșitorul și Sfințitorul a toate. [...].

(MIGNE, 608 C; KOTTER, p. 124-125)

7. Pe omul acesta - creat după chipul Său, înzestrat cu inteligentă și rațional, purtând (într-însul) duh de viață -, (Dumnezeu) l-a pus în comuniune cu harul Lui și l-a făcut păzitorul raiului ¹⁷ (...), i-a dăruit bunăstare și o viață cu totul fericită (...), străină și ferită de orice grijă, suferință, durere și suspin ¹⁸. [...].

(MIGNE, 609 A; KOTTER, p. 125)

8. Dar născocitorul răului, tatăl minciunii ¹⁹ și pricinitorul invidiei, diavolul șarpe, nu a răbdât să-l vadă pe om dăruit cu atâtea bunătați. De aceea, el și-a pus în gând să-l lipsească pe om de (toate) bunurile sale: se prefăce a fi binevoitor, dar - prin înșelăciune - îl dăruie la pămînt și-l îmbrîncește spre cea mai de plîns cădere ²⁰. Fiți cu luare-aminte la felul momelii (folosite de diavol) !

(MIGNE, 609 B; KOTTER, p. 125)

9. [...] Care-i lucrul cu adevărat sublim ? Fără îndoială că Dumnezeu, Care depășește orice lucru și este originea tuturor. De aceea, ce este mai de dorit decât a fi ca Dumnezeu ? ²¹ Nu încape vorba că nimic nu-i deopotrivă cu aceasta ! Înșelându-l pe om cu această dorință ²², (diavolul) l-a făcut să guste din pomul cunoștinței [...].

(MIGNE, 609 B C; KOTTER, p. 125)

10. Dar această gustare, înaintea desăvârșirii, nu-i era (omului) prielnică ²³. Într-adevăr, (Adam) - (îndată) după ce a mâncat - și-a dat seama că este gol și, dându-și toată silința să se acopere și să se ascundă ²⁴, era răvășit de grija față de propriu-i trup, odată ce a părăsit dumnezeiasca contemplare. ²⁵ Apoi, dezbrăcat de har și înveșmîntat cu stricăciunea, se întoarce, scârbit, spre pămînt, este izgonit din dumnezeiască grădină și osîndit la sudoare, osteneală și moarte [...].

(MIGNE, 609 D - 612 A; KOTTER, p. 126)

11. Și atunci ? Cel prin fire milostiv - (ca Unul) Care este Dătătorul de viață și Cel Ce ne-a dăruit fericita viețuire, nu a luat seama la preacinstitul și mult iubitul chip, atât de tiranizat (de diavol) ? ²⁶ Ba bine că nu ! Ei, dar să spunem cu Apostolul: „*În multe rânduri și-n multe feluri grăindu-le Dumnezeu odinioară părinților noștri prin prooroci, în zilele acestea de pe urmă ne-a grăit nouă prin Fiul*“ ²⁷ Său Cel Unul-Născut - și de o ființă cu El -, pe Care L-a trimis în lume să-l readucă pe om la fericirea dintâi [...].

(MIGNE, 612 A B; KOTTER, p. 126)

19. De vreme ce moartea (s-a ivit în lume) din pricina omului, trebuia ca Învierea să ni se dăruiască printr-un Om. ²⁸ De vreme ce sufletul - dăruit cu intelect și cu liberă voință - a adus neascultarea, era nevoie de un suflet - înzestrat cu inteligență și cu voință naturală și liberă - care să aducă ascultarea de Creator și, spre a nu se crede că moartea îl tiranizează pe om, care să readucă mântuirea în lumea din care moartea a condamnat viața la exil. ²⁹ (MIGNE, 617 A B; KOTTER, p. 129)

20. Așadar, ce a urmat ? Acela care l-a amăgit pe om cu nădejdea dumnezeirii este, la rândul-i, amăgit, acum, de veșmântul cărnii, și moartea - după ce a mâncat cu lăcomie dintr-un trup neîntinat - a vădit, ca vai de ea ! amărâta, toată mâncarea din stomac. ³⁰ De fapt, Dumnezeu-Cuvântul - creatorul nostru -, luând asupra Sa - în folosul nostru - toate ale noastre, a fost deprins - „*după asemănarea noastră, în afară de păcat*“ ³¹ cu pătimirile noastre, a împlinit Legea și - dintre toți oamenii - numai El S-a arătat lipsit de păcat; de aceea, El nici nu se afla în puterea morții. Prin minuni, arătând tuturor puterea firii (Lui) dumnezeiești, la urmă - și pentru noi -, El se îndreaptă spre Patima ce a adus lumii mântuirea, și - „*devenind blestem pentru noi*“ ³² - S-a dat pe Sine (ca preț de răscumpărare) (...), a fost răstignit, a murit și a fost îngropat pentru noi. [...].

(MIGNE, 617 B C; KOTTER, p. 129-130)

21. O, ce minune ! Cel Ce îl paște pe Israel ³³ - deși este Dumnezeu mai înainte de veci - S-a dat pe mâna israeliților și, ca Om, este osândit la moarte. Cel Ce îl povățuiește pe Iosif ca pe o oaie ³⁴ a fost dus la jertfă, ca un miel nevinovat ³⁵. Lemnului cunoștinței îi stă împotriva lemnul vieții ³⁶, și oțetul - amestecat cu amărăciunea fierii ³⁷ - înlătură boala care, din pricina acelei dulci mâncări, s-a cuibărit în firea noastră. Cel Ce șade pe heruvimi ³⁸, ca Dumnezeu, este răstignit pe Cruce ca un osândit (...). Cel Ce l-a făcut pe om cu dumnezeieștile-I mâini ³⁹ și-n toată vremea Și-a întins nepătatetele Sale mâini către un popor necredincios și răzvrătit ⁴⁰ Își încredințează, acum, sufletul în brațele părintești ⁴¹. Cu sulița este străpunsă coasta Celui Care ⁴² - din coasta lui Adam - a adus-o la viață pe Eva ⁴³; din coasta-I străpunsă tășnește sânge și apă, care va să zică băutura nemuririi și botezul nașterii din nou.

Neputând să vadă soarele duhovnicesc al dreptății ⁴⁴ batjocorit, soarele s-a rușinat (și și-a ascuns razele). Stropit de sângele Stăpânului, pământul se cutremură

din temelii și se leapădă de rușinea spurcaților idoli, tresăltând de (bucuria) curățeniei. Morții au ieșit din morminte, prevestind Învierea Celui Ce a murit pentru noi. (...) Catapeteasma templului s-a rupt (în două), învederând apropierea de cele ce mai înainte erau de neajuns vederii și dezvăluirea celor tainice. ⁴⁵

Tâlharul era gata să intre în rai ⁴⁶, iar Omul - osândit ca făcător de rele - (se arată a fi singurul) din lume Care Își pune încrederea în Dumnezeu și I se închină (...); alcătuit din țărână, trupul Lui este înălțat mai presus de ceruri, spre a fi împreună-șezător cu Dumnezeu. Astfel, se descoperă cunoștința Sfintei, preafericitei și Prea-lăudatei Treimi.

(MIGNE, 617 C - 620 B; KOTTER, p. 130-131)

22. Cel Ce a suflat asupra lui Adam suflare de viață ⁴⁷ și l-a făcut, așa, să viețuiască cu suflet înțelegător este pus în mormânt, lipsit de viață fiind. Cel Ce l-a osândit pe om să se întoarcă în pământ ⁴⁸ se numără, (acum), cu cei ce zac uitați sub pământ. [...].

Dar acum Împăratul mării ⁴⁹ - Cel puternic în război ⁵⁰ - (...) S-a năpustit asupra tiranului. Într-adevăr, El Se unește cu slăbiciunea omenească și - cu atotputernicia dumnezeirii Lui - îl leagă strâns, ca pe un pui de vrabie (...), pe cel care a doborât la pământ (firea omenească). ⁵¹ [...].

(MIGNE, 620 B - D; KOTTER, p. 131, 1-16)

25. Nu încape vorbă că Noe ⁵² Îl preînchipuia pe Hristos ! Într-adevăr - închizându-se în corabie -, Noe scapă, prin lemnul acesteia, sămânța unei noi lumi, ajungând să fie un nou început al neamului omenesc; Hristos, binevoind să Se lase îngropat - cu sângele și cu apa izvorâte din coasta Lui ⁵³ -, spală orice păcat, izbăvind neamul omenesc cu lemnul Crucii și ajungând să fie înainte-mergătorul unei vieți noi și al unei noi umanități.

Cel care îl conduce pe Isaac spre jertfă (...), marele patriarh Avraam ⁵⁴, a prevestit, lămurit, moartea Domnului. Într-adevăr, viața lui Isaac a fost dăruită de Dumnezeu tatălui său, iar berbecul - încurcat cu coarnele într-un tufiș „Sabec“ ⁵⁵ - este ales ca jertfă (în locul lui Isaac). În felul acesta, (avem a face cu) simbolul berbecului și cu cel al lui Isaac și cu o adevărată prefigurare a lui Hristos, Dumnezeul nostru. De fapt - fiind și Dumnezeu, și Om -, Hristos este din două firi; ca Fiu al lui Dumnezeu și - prin fire - Dumnezeu, El a rămas întru nepătimire, dar, făcându-Se om (...), El Se dă pe Sine - pentru lume - ca jertfă nevinovată Tatălui, în tufișul „Sabec“ sau - mai bine spus, cum „Sabec“ se tâlcuiește: iertare - pe lemnul iertării.

Ce vor să însemne cele trei măsuri din făina cea mai bună ? ⁵⁶ Oare nu se referă, deslușit, la îngroparea de trei zile a (Celui Ce este) Pâinea vieții ? ⁵⁷ În ce-l privește pe Iosif, ce înțeles are puțul ⁵⁸ și, mai apoi, temnița ⁵⁹ în care a fost el aruncat ? Oare nu arată, lămurit, Mormântul și silita ședere în acesta ? (Iată ce) spune, (în această privință, Psalmistul): „Pusu-m-au în groapa (cea

(continuare în pagina 17)

METODOLOGIE

PRIVIND ADMITEREA ÎN SEMINARIILE TEOLOGICE ORTODOXE ȘI ȘCOLILE DE CÂNTĂREȚI BISERICEȘTI ÎN ANUL 1999

1. La Seminariile Teologice și Școlile de cântăreți bisericești se pot înscrie absolvenți de gimnaziu cu certificat de capacitate și media *minim 9.00 la purtare*.

2. Înscrierile se fac la unitățile școlare respective. Dosarul de înscriere va cuprinde actele prevăzute de Regulamentul Seminarilor teologice. Pentru Seminariile monahale și Școlile de Cântăreți Bisericești se pot înscrie și absolvenți ai clasei a VIII-a din promoțiile anterioare cu certificat de absolvire și cu vârsta între 17 - 35 de ani.

3. Vizita medicală și analiza fișei medicale sunt *eliminatorii*.

4. Atât la Seminariile Teologice cât și la Școlile de Cântăreți Bisericești se organizează **probe de aptitudini**, care constau din:

a) *verificarea dicției* prin:

- rostirea, la alegerea candidatului, a unei rugăciuni;

- recitarea unei *poezii* sau lecturarea unui *text* din cărțile de cult (Ceaslov, Psaltire, Minei etc.)

b) *verificarea aptitudinilor muzicale* prin:

- intonarea unui *cântec bisericesc* (Sfinte Dumnezeule; Cu noi este Dumnezeu; Doamne al puterilor; Troparul Învierii; Tatăl nostru - A. Pann; Troparul Rusaliilor; Fie numele Domnului binecuvântat; Colinde cu conținut religios, Chinonice sau pricesne) sau

- intonarea unui *cântec patriotic* (Deșteaptă-te române; Limba noastră - Al. Cristea; Țara mea - D. G. Chiriac; Imnul eroilor - I. Brătianu; Pui de lei - I. Brătianu) sau

- intonarea unui *cântec popular*, de preferință din zona geografică a candidatului, sau

- intonarea unui *cântec sau solfegiu* din manualele de muzică de clasele V-VIII, la alegerea candidatului;

- *verificarea auzului muzical* prin luarea tonului după pian și prin intonarea gamei Do major, a arpeggiului și a unor sunete din gamă;

- verificarea *simțului ritmic*.

Pentru examenul la proba muzicală nu se vor verifica noțiunile teoretice.

5. La probele de aptitudini candidații vor fi apreciați prin *admis - respins* și nu se admit contestații.

6. Vizita medicală, analiza fișei medicale, probele de dicție și aptitudini muzicale vor fi apreciate de comisia stabilită pentru fiecare probă.

7. La Seminariile Teologice și Școlile de cântăreți bisericești la care numărul de candidați este mai mare decât numărul de locuri se va organiza o probă de verificare a cunoștințelor specifice profilului. Proba specifică profilului se susține la **cunoștințe religioase** prin lucrare scrisă, cu durată maximă de două ore, conform următoarei **tematici**:

A. Vechiul Testament

1. *Facerea Lumii (Zilele Creației; Crearea omului; Greșala primilor oameni; Făgăduirea unui Răscumpărător).*

2. *Personalitatea religios-morală a Patriarhului Avraam (Chemarea lui Avraam; Avraam primitor de străini; Încercarea credinței lui Avraam și răsplătirea lui).*

3. *Iosif și frații săi (Iosif în casa părinților săi; Iosif dus în Egipt; Iosif în temniță; Înălțarea în rang a lui Iosif; Așezarea lui Iacov cu frații săi în Egipt).*

4. *Chemarea lui Moise (Eliberarea poporului ales din robia egipteană; Copilăria lui Moise; Chemarea sa; Cele zece pedepse trimise de Dumnezeu asupra Egiptului; Mielul Pascal; Trecerea prin Marea Roșie).*

5. *Psalmistul David (Alegerea lui David; David și Goliat; Prietenia dintre David și Ionatan; David, rege evlavios; Cele din urmă zile și moartea lui).*

6. *Înțeleptul Solomon (Înțelepciunea lui; Zidirea Templului; Cei din urmă ani ai vieții; Moartea lui).*

7. *Proorocul Ilie (Începutul activității; Jertfa lui Ilie; Via lui Nabot; Ridicarea lui Ilie la cer).*

B. Noul Testament

8. Viața și activitatea Sfântului Ioan Botezătorul (Vestirea nașterii; Nașterea Sfântului Ioan; Activitatea lui; Botezul Domnului; Sfârșitul vieții Sfântului Ioan).

9. Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos (Buna Vestire; Nașterea Domnului; Aducerea la Templu; Închinarea Magilor; Fuga în Egipt; Uciderea pruncilor; Așezarea în Nazaret).

10. Feririle și tâlcuirea lor.

11. Pilda Semănătorului (Tâlcuire; Învățătură religios-morală).

12. Pilda Samaritanului milostiv (Tâlcuire; Învățătură religios-morală).

13. Învierile din morți săvârșite de Mântuitorul Iisus Hristos (Învierea fiicei lui Iair; Învierea fiului văduvei din Nain; Învierea lui Lazăr).

14. Cina cea de taină (Pregătirea Cinei; Spălarea picioarelor ucenicilor; Instituirea Tainei

Sfintei Împărtășanii; Descoperirea vânzătorului; Cele din urmă învățături date ucenicilor).

15. Patimile, Răstignirea și Îngroparea Domnului (Rugăciunea din grădina Ghetsimani; Prinderea lui Iisus; Judecarea Mântuitorului; Lepădarea lui Petru; Răstignirea; punerea lui Iisus în mormânt).

16. Învierea Domnului; Arătările după Înviere: Femeilor mironosițe, lui Petru și Ioan la mormânt, Mariei Magdalena, lui Luca și lui Cleopa, Ucenicilor fără Toma, Ucenicilor cu Toma la Marea Tiberiadei, Înălțarea la cer.

17. Pogorârea Sfântului Duh (Alegerea lui Matia, Pogorârea Sfântului Duh, Convertirea celor 3000 de oameni).

18. Despre Sfânta Scriptură (Ce este Sfânta Scriptură, cuprinsul și însemnătatea ei).

Bibliografie: Mica Biblie.

- Epilog la o manifestare spirituală - PREDAREA RELIGIEI ÎN ȘCOALĂ

La începutul lunii martie a.c., la Liceul Teoretic „Eftimie Murgu” din Bozovici, s-a organizat o amplă manifestare, dedicată învățământului religios. Au participat d-na prof. Maria Dragomirescu - inspector cu probleme educative la Inspectoratul Școlar Județean Caraș-Severin, P.S.Sa dr. Laurențiu Streza - Episcop al Caransebeșului, preoți și profesori de religie din Valea Almăjului și din zona Băile Herculane, reprezentanți ai protopopiatului Băile Herculane, elevi.

Manifestarea a debutat cu o lecție demonstrativă ce a adus în discuție teme precum: „Datoriile creștinului față de Dumnezeu” și „Postul creștin”. A urmat un moment festiv evlavios: „Cu noi este Dumnezeu”, susținut de elevii clasei a XII-a reală și un grup de copii de la Școala Generală cu clasele I-VIII Bozovici, din rândul cărora s-au remarcat: Aldescu Anișoara (clasa a II-a), Oprea Ionela (clasa a III-a), Popiști Octavian (clasa a VIII-a).

Au susținut prelegeri: prof. dr. Marcu Mihail Deleanu - despre „Limbajul specific la orele de religie”, pr. vicar Ioan Petraș Arbore - „Rembrandt și religia” și prof. Gheorghe Jurma - „Tipărituri religioase la Editura Timpul (Reșița)”. S-au lansat, în prezența autorilor, volumele: „Studii de stilistică”, de Marcu Mihail Deleanu, „Eminescu -

gând și cânt”, de Gheorghe Jurma și „Perdeaua de lacrimi”, poeme, de Ioan Petraș Arbore.

S-a prezentat un referat: „Predarea religiei în școală, cu râvnă, înflăcărare și smerenie”, urmat de discuții și intervenții pe marginea activităților și asupra rolului Bisericii, al preoților, al școlii și profesorilor, al altor instituții, în cultivarea dragostei față de cuvântul de rugăciune. Expozițiile de pictură, de carte religioasă și ale revistelor de cultură și credința neamului au încununat o activitate metodică exemplară și de înălțare spirituală.

Lecția, referatul și momentul festiv au fost propuse, conduse și coordonate de d-na Ana Străin Băcilă, prof. de religie, și sprijinite de alți colegi ai catedrei de științe umaniste: Margareta Verendeanu (desen), Nistor Băcilă (muzică), Iosif Băcilă (lb. română), precum și de cei doi directori: profesorii Oto Verendeanu și Ion Borlovan.

Mai amintim că, pătruns de frumusețea locurilor, de valențele culturale și istorice ale Văii Almăjului, de momentele de cuget și simțire trăite, preotul Lucian Idomir (Cornereva) a dăruit gazdelor un steag tricolor, simbol al românismului și al încrederii în Dumnezeu.

Iosif BĂCILĂ

HRISTOS A ÎNVIAT

S-aude clopotul cum bate
În noaptea sfântă de-nviere;
Creștini cu capete plecate
Ascultă slujba în tăcere.

Miroase-a smirnă și tămâie
Topite-n gânduri de sihaștri;
Pe drum se văd lumini ce suie
Ca niște scânteieri de aștri.

Renaște primăvara-n frunze,
Cum este rânduit în fire,
Și rugăciunea stă pe buze
Ca vinul roșu din potire.

Din policandrele-nflorite
Revarsă-arome liliacul;
Privighetori nestingherite
Se-ntrec la rampă cu brotacul.

Călugărul cu fața blândă,
Bătând crescendo, ca în joacă,
Transmite simfonia sfântă
Cu note modelate-n toacă.

Iar din altar o voce clară,
Sonoră, parc-ar fi divină,
Ne cheamă ca odinioară:
„Veniți cu toți, luați lumină!”...

Și-ntreg văzduhul se aprinde
În vestea mare ce-și ia zborul,
Și ca un fulger se întinde
Că a-nviat Mântuitorul.

Nicolae NICOLAE

GUSTUL IUBIRII

*Dulce erai Hristoase
Fagure de miere
Mugur de flori
Dulce mângâiere.*

*Clipă de zbor
Sămânță a iubirii
Picur de apă
Mana mântuirii.*

*Pană de inger
Limbă de clopot
Atingere de soare
Al ploii dulce ropot.*

TOATE DRUMURILE DUC LA TOMA

Ascultă, Doamne, cum pe Toma
câinii necredinței lui în haită
îl mușcă iar pe dinăuntru
ca pe o prescură de Paști.
Numai mâna lui, creangă prea verde
de Florii tremurând către Tine
n-o pot atinge: o apără
Duhul din rana cuielor sângerând
în palma Ta făcută să certe
și să ierte rănile noastre în veac.

El era slab și curajos ca un om.
Ca noi care azi stăm cu mâna
întinsă spre Tine.
Tremura și sângera în sinea lui
ca o creangă prea verde
ce-și caută reazem în fața furtunii.

Nu credeam să-nvăț a mă-ndoi
vreodată ca Toma.
El atât vroia: să pipăie
trupul cel sfânt despre care
știa că nu poate fi de pământ.
Să pipăie și să simtă suferința
misterului cel nepipăibil.
În necredincioasa lui credință
atât vroia: să simtă sângele sfânt
gata să spele rănile noastre.
Să rupă cu mâna lui întinsă

spre Tine

lanțul îndoieiii ce ne-ar putea
cuprinde vreodată când fiara

din noi va vroi să scoată fum
și să ne-ascundă sufletul
setos de Tine.

Doamne, nu-i așa că l-ai iubit
și-l mai iubești pe Toma?
Iertându-l când iarba cea rea,
unde vântul îndoieiii bătea,
Toma căuta rana cea sfântă a Ta.
El era doar un om care voia să știe
de ce plâng mielul și ghiocelul
de Paști, când totul învie.

Măinile lui sunt mâinile noastre,
făclii întinse spre Tine
să ia lumină, opt zile plus o veșnicie
de căutare din palmă.
Când îndoiala ca o rană crește
și singur pui sare pe ea,
să vezi dacă se poate face stea.
Când tot ce-i vânt, ca vântul trece
prin iarba cea crudă și rece,
unde mielul paște și o sfințește.

El se-ndoaia și credea ca un om.
El singur Te-a pipăit pentru noi.
Iar Tu l-ai iubit și iertat că vroia
să-i știe adevărului ultim aroma.
Când drumurile toate duc la Toma.

Nicolae SÂRBU

PLECĂCIUNE

*Mai ninge, Doamne, peste noi cu Har
Din cerul nesfârșitei Tale Mle
Ca să-ngrădim al dragostei hotar
Cu spinii rugămintilor umile!*

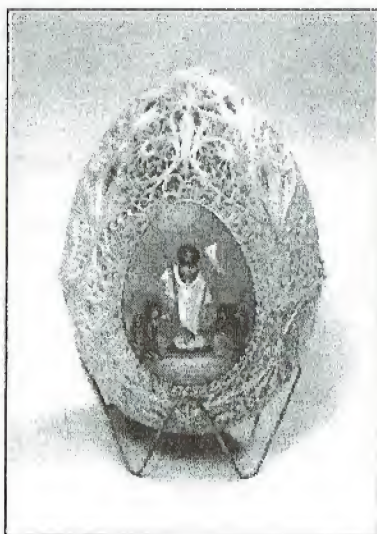
*Prin ei nicipând la noi să nu răzbată
Întunecații îngeri luciferici...
Mai strânge, Doamne, turma-mprăștiată
La stâna Ta din sfintele biserici!*

*Seduși în van de visele măiestre
Ne-am rătăcit în ale vieții toamne:
Mai ieși în calea mântuirii noastre
Din când în când din staulul Tău, Doamne!*

*Sunt lupii mai flămânzi ca niciodată
Iar moartea nemiloasă îi tot mână;
Mai piere-n drum o inimă-nșelată
Că-i, Doamne, greu urcușul către stână!*

*Sfințește-ne cu mir de trandafiri
Când treci cu turma Ta prin văi de gând!
Mai cerne, Doamne, peste noi iubiri
Să-ncărunțim mai tineri ca oricând!...*

Petrică Neagu

*Crez statornic
Plin de prinoase
Când Te-am gustat
Dulce Hristoase.*

Flavius JURCA
elev seminarist, an V

(continuare din pagina 13)

mai de jos), întru cele întunecate și în umbra morții⁶⁰. Dar la ce ne duce cu gândul Moise, văzătorul de Dumnezeu și legiuitorul? Oare nu a fost el, cel merit morții, ascuns într-un coș de papură și, apoi, luat de o regină?⁶¹ La fel și Hristos: este ascuns într-un mormânt - fiind, după trup, mort -, dar Se întoarce, iarăși, la viață, datorită dumnezeirii Lui - regina întregii făpturi.

Și, iarăși, același Moise - care lovește de două ori, cruciș⁶², marea cu toiagul - nu dă, oare, mărturie despre Cruce? (...). Când Moise își întindea brațele - punându-l pe fugă pe Amalec, dar aducând victorie lui Israel⁶³, el prevestea Taina Mântuitorului.

Ceea ce s-a întâmplat cu mana (din pustie)⁶⁴ îmi dă de gândit, pentru că, așa cum aceasta dispărea numai în seara de sabbat, tot așa și Iisus (...), la sfârșitul zilei de vineri, Se ascunde în mormânt. Cât despre Iona, nu a spus Domnul însuși că (acest profet) este prefigurarea Lui?⁶⁵ [...].

(MIGNE, 624 B - 625 B; KOTTER, p. 134 - 135)

29. [...] Vinerea de care se vorbește acum era o pregătire pentru odihna sabbatului. Într-adevăr, sabbatul cuprindea în sine încetarea oricărei lucrări, fiindcă Dumnezeu a poruncit evreilor (ca, în această zi, ei) să nu se îndeletnicească cu nimic. Mai mult însă, dumnezeiasca Patimă a fost, pentru noi, o *pregătire* pentru (încetarea) păcatului și a relexelor ce odrăslesc din el. [...].

(MIGNE, 629 D - 632 A; KOTTER, p. 138)

30. Dar de ce a fost (Domnul) așezat într-un mormânt nou?⁶⁶ Ca să nu se creadă, după cât socot eu, că Învierea ar fi a vreunui dintre cei îngropați oarecând, știut fiind că cei care nu văd cu ochi buni propria lor mântuire sunt gata pentru răutate și cu ușurință înclinați spre necredință. [...].

(MIGNE, 632 C; KOTTER, p. 139)

35. Noi, cei chemați, să ne îmbrăcăm cu strălucitoarea haină de nuntă⁶⁷, spre a putea fi părtași ai dumnezeiescului ospăț. Să fim recunoscuți drept vrednici de șederea (la masa acestei nunți) și să avem parte de vițelul cel îngrășat⁶⁸ și de Mielul pascal⁶⁹. Să ne îndestulăm cu noul rod al viei⁷⁰ (și cu pâine, deoarece) - prin (rugăciunea de) invocare (a Duhului Sfânt) - pâinea se preface acum - cu adevărat și în chip tainic, de negrăit - în carnea lui Dumnezeu, iar vinul - în sângele lui Dumnezeu. Mâncând și bând (acestea) cu cuget curat (...), suntem curățiți (...) și spălați de minciuna păcatului; ni se va dărui, apoi, adevărata viață⁷¹ și va fi suprimată stricăciunea (firii noastre)⁷²; vom fi moștenitorii nestricăciunii, ne vom uni cu Dumnezeu, vom fi îndumnezeiți și ne vom bucura de comuniunea cu El.⁷³ [...].

(MIGNE, 637 C - 640 A; KOTTER, p. 143)

38. Să ne pregătim, dar, și pentru Învierea Domnului din morți. Să nu dăm pântecelui prilej de purtare necuvincioasă și de desfrâu. Să nu adunăm pentru trup multe și felurite veșminte și nici să nu cheltuim, mult și fără

rost, pe tot felul de mirodenii. Să nu petrecem (făcând) chefuri și beții⁷⁴, (fapte de care) sunt legate desfrânările și faptele de rușine. Să nu ne fălim și, așa, să ajungem să-l privim cu dispreț pe cel sărac. Să nu ațâțăm în noi dorința de slavă deșartă, ci să stăvilim această aprigă dorință cu frâul cumpătării. Să nu fim cuprinși de o înnebunitoare poftă de femei, asemeni unor cai înfierbântați.⁷⁵ Să nu sădim în carnea noastră focul ațâțător de patimi.

Iată că a înviat Mirele și Împăratul Împăraților⁷⁶ a ieșit din mormânt! Să fim mereu gata, de nu vrem să fim ținuți departe de bucuria (Învierii). Să facem și noi ca schimbătorii cinstiți de bani - care nu deosebesc ceea ce este mai bun de ceea ce nu este bun: ceea ce este de jos sau încă nu destul de bun să-l aprindem cu focul râvnei și al iubirii (noastre), iar ceea ce este bun să-l punem deoparte, în visteriile noastre. Să ținem în frâu mânia și patima sau nestăvilita dorință, să înlăturăm dorința pătimasă a pântecelui, să ne încingem - prin înfrânare și printr-o inimă smerită - cu (mantia) curățeniei. Să lepădăm fumul îngâmfării prin simțământul nimicniciei și prin aducerea-aminte de moarte. Să ne facem tuturor toate⁷⁷, să primim (toate) ocările cu tărie sufletească și, atunci când se întâmplă să fim nedreptățiți sau împilați, să ne bucurăm cu nădejdea că „chipul lumii acesteia trece”⁷⁸ și că tot ceea ce avem acum sub ochii noștri va pieri într-o bună zi.

(MIGNE, 641 B - D; KOTTER, p. 145 - 146)

39. Privitor la toate, să avem în noi gândirea ce o avea și Iisus⁷⁹, Care - deși noi îi eram dușmani⁸⁰ - ne-a iubit și, iubindu-ne, a avut milă de noi și, miluindu-ne, S-a smerit pe Sine⁸¹ și, smerindu-Se, ne-a mântuit. Într-adevăr, mila odrăștește din iubire, smerenia - din milă, iar mântuirea și preamărirea - din smerenie. Dacă vom trăi așa, ne putem socoti liberi de suferințele de acum. [...] Pe urmă, vom putea pași cu tot zorul și cu bucurie spre întâlnirea cu Cel Ce a învins moartea, Mirele⁸² Cel fără de moarte. Așa, El ne va primi în neîntinată cămară de nuntă, unde vom contempla (...) mărirea Domnului și ne vom bucura de frumusețea feței Lui⁸³, Căruia - împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt - fie-I mărirea, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Traducere din limba greacă și note:
Diac. prof. Sebastian F. ARDELEAN

NOTE:

¹ Traducerea de față s-a făcut după textul ediției critice a regretatului părinte Bonifacius KOTTER, O.S.B. (de la Institutul Bizantin al mănăstirii Scheyern, Germania): *Die Schriften des Johannes von Damaskos*, V: „Opera homiletica et hagiographica” (*Patristische Texte und Studien*, 29), Walter de Gruyter Verlag, Berlin - New York, 1988, p. 121-146. Textul acestei ediții l-am comparat cu cel al ediției, devenită „clasică”, a lui J.-P. MIGNE (*Patrologia Graeca*, 96, col. 601 A - 644 B), amendată - cu sobra și demonstrată-i competență - de KOTTER.

(continuare din pagina anterioară)

În ediția lui KOTTER (p. 121), textul nostru are următorul titlu: „A lui Ioan, smeritul monah și preot din Damasc, cuvântare la Sâmbăta cea sfântă“.

În vederea publicării de acum - dată fiind amploarea deosebită a acestui text -, am tradus (de bună seamă, altfel decât s-ar fi convenit) doar câteva fragmente, rezervându-mi dreptul de a reveni (cândva și în alt loc) cu traducerea integrală a acestei interesante cuvântări.

² Psalmul 105, 2.

³ Cf. I Cor., 13, 1.

⁴ Cf. Mt., 26, 41.

⁵ Col., 1, 26.

⁶ In., 3, 16.

⁷ Cf. Sf. Ioan Damaschin, *De fide orthodoxa (D F O)*, III, 20 (Migne, P G, 94, 1081-1084).

⁸ Cf. II Cor., 1, 7; I Cor., 2, 7; II Ptr., 1, 3-4.

⁹ Rm., 6, 11; I Ptr., 2, 24.

¹⁰ Cf. Mt., 27, 59; Mc., 15, 46; Lc., 23, 53; In., 19, 40.

¹¹ Mt., 27, 60 (și locurile cit. supra).

¹² I Cor., 5, 7.

¹³ Cf. I Ptr., 3, 19; 4, 6.

¹⁴ Psalmul 145, 6.

¹⁵ *Facerea*, 1, 27; cf. Sf. Grigorie de Nyssa, *De hominis opificio*, 2 (Migne, P G, 44, 132 D).

¹⁶ Sf. Grigorie de Nyssa, *op. cit.*

¹⁷ *Facerea*, 2, 8.

¹⁸ V. Sf. Ioan Damaschin, *D F O*, II, 11 (*ib.*, col. 909-918); cf. Sf. Grigorie Teologul, *Oratio XXXVIII*, 12 (Migne, P G, 36, 324 B); idem, *Oratio XLV*, 8 (*ib.*, 632 C; vezi și trad. noastră, în: „Altarul Banatului“, 4-6/1996, p. 89); Sf. Grigorie de Nyssa, *ibidem*, 19 (col. 196 C-198 B).

¹⁹ In., 8, 44.

²⁰ Cf. *Facerea*, 2, 17.

²¹ Numai că aceasta este posibilă ca *participare* și *comuniune harică cu Dumnezeu*, și nu fără Dumnezeu sau împotriva Lui. Altfel, omul ajunge să cunoască un adevărat eșec existențial (*hamartia*, în gr.), trăiește o viață antinaturală (*para physin*) sau, așa zicând după Sf. Grigorie de Nyssa, o „viață moartă“ (*In Cant. canticorum, hom. XII* - Migne, P G, 44, 1021 B).

²² Cf. *Facerea*, 3, 1-5.

²³ „Gustarea“, cum nu era la momentul prielnic (*eukairos*; v. Sf. Grigorie Teologul, *Oratio XXXVIII*, 12 (*ib.*) și *Oratio XLV*, 8 (*ib.*)), a fost nefastă și „amară“ (*pikra geusis*). Omul - cum bine spune Althaus (*Die Heillehre des heiligen Gregor von Nazianz*, Münster, 1972, p. 66 sq.) - era „imatur“ (cf. Teofil al Antiohiei, *Ad Autol.*, II, 25; Sf. Irineu al Lyonului, *Adv. Haer.*, IV, 62; Clement Alex., *Strom.*, VI: XII, 96, 2).

²⁴ Vezi M. HARL, *La prise de conscience de la nudité d'Adam*, în: „Studia Patristica“, VII, Berlin, 1966, p. 486-495; P.F. BEATRICE, *Le tuniche di pelle - Antiche letture di „Gn“ 3,21*, în „La tradizione dell'enkrateia...“. Atti Colloquio Internazionale (Milano, 20-23 aprile 1982), Roma, 1986, p. 433-484.

²⁵ Sf. Grigorie Teologul, *Oratio XLV*, 8 (*ibid.*).

²⁶ Sf. Ioan Damaschin, *D F O*, III, 1 (*ibid.*, 981-984).

²⁷ *Evr.*, 1, 1-2.

²⁸ Cf. I Cor., 15, 21; Rm., 5, 12 sq.

²⁹ Sf. Ioan Damaschin, *ibidem*, 27 (col. 1095-1098).

³⁰ Idem, *ibid.*, 1 (col. 981-984); 27 (col. 1095-1098)

³¹ *Evr.*, 4, 15.

³² *Gal.*, 3, 13.

³³ Psalmul 79, 1.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ *Isaia*, 53, 7.

³⁶ Cf. *Facerea*, 2, 6. Chiar dacă nu este un element inedit al exegezei patristice (cf. Rm., 5, 12 sq.), Sf. Ioan înțelege, aici, „pomul vieții“ ca un *typos* al Crucii lui Hristos.

³⁷ Interpretarea alegorică a textului mateian (27, 48) îi dă oratorului nostru prilejul de a face paralelă între „dulceața fructului oprit“ (pricinuit al *căderii*) și *amărăciunea (mântuitoare* însă) a Patimii lui Hristos.

³⁸ Psalmul 79, 2.

³⁹ *Facerea*, 2, 7.

⁴⁰ *Isaia*, 65, 2; Rm., 10, 21.

⁴¹ Lc., 23, 46.

⁴² In., 19, 34.

⁴³ Cf. *Facerea*, 2, 22.

⁴⁴ *Maleahi*, 3, 20.

⁴⁵ Mt., 27, 45-54.

⁴⁶ Lc., 23, 39.

⁴⁷ *Facerea*, 2, 7.

⁴⁸ *Ibid.*, 3, 19.

⁴⁹ Psalmul 23, 8 și 10.

⁵⁰ *Ibid.*, 8.

⁵¹ Mt., 12, 29.

⁵² *Facerea*, 7, 1-16.

⁵³ In., 19, 34.

⁵⁴ *Facerea*, 21, 12-13; 22, 1 sq.

⁵⁵ *Ibid.*, 23, 13. „Căutând“ simboluri, autorul nostru se referă, probabil, la vreun element al tradiției talmudice (extra-biblice, oricum).

⁵⁶ *Ibid.*, 18, 6.

⁵⁷ In., 6, 35.

⁵⁸ *Facerea*, 27, 19 sq.

⁵⁹ *Ibid.*, 39, 20 sq.

⁶⁰ Psalmul 87, 6.

⁶¹ *Ieșirea*, 2, 3 sq.

⁶² Cf. *Ieșirea*, 14, 21 sq.

⁶³ *Ieșirea*, 17, 9 sq.

⁶⁴ *Ibid.*, 16, 4 sq.

⁶⁵ Mt., 12, 40.

⁶⁶ In., 19, 41.

⁶⁷ Mt., 22, 2 sq.

⁶⁸ Cf. Lc., 15, 23.

⁶⁹ I Cor., 5, 7.

⁷⁰ Mt., 26, 29.

⁷¹ In., 6, 50 sq.

⁷² *Ibidem*.

⁷³ *Ibid.*, 56.

⁷⁴ *Gal.*, 5, 19.

⁷⁵ *Ieremia*, 5, 8.

⁷⁶ I Tim., 6, 15.

⁷⁷ I Cor., 9, 22.

⁷⁸ *Ibid.*, 7, 31.

⁷⁹ *Flp.*, 2, 5.

⁸⁰ Col., 1, 21.

⁸¹ *Flp.*, 2, 8.

⁸² Mt., 25, 1 sq.

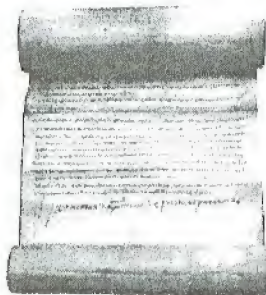
⁸³ II Cor., 3, 18.

(continuare din pagina 11)

Semnul după care pot fi recunoscuți clevetitorii și pizmașii, în viziunea Sfântului Părinte, este plăcerea cu care ei defaimă pe aproapele lor. Dar aceștia uită că "a judeca pe aproapele înseamnă a răpi cu obrăznicie cinstea care-i aparține doar lui Dumnezeu; iară a osândi înseamnă a-ți ucide sufletul... Nici cu ochii tăi văzând că se făptuiește un păcat, nu osândi, căci nu arareori și aceștia te înșală".⁶

Sfântul Ioan Gură de Aur, în *Omiliile la Matei* (Omilia nr. LI), pornește de la analiza amănunțită a păcatelor care-l spurcă pe om și compară rugăciunea rostită de o limbă întinată cu mâinile murdare de murdărie omenească. Dacă noi am respinge pe cineva când ne îmbrățișează cu mâinile murdare, cum - întreabă Sfântul Ioan Hrisostom - îndrăznim să ne apropiem așa, murdari din cauza păcatelor noastre, de Dumnezeu? "Mâna este limba celor care se roagă și cu ea îmbrățișăm genunchii lui Dumnezeu. Nu ți-o mănji deci, ca să nu-ți spună și ție Dumnezeu: <<Chiar dacă veți înmulți rugăciunea voastră, tot nu vă voi asculta>>; că <<în mâna limbii este viață și moarte>>; și <<Din cuvintele tale te vei îndrepta și din cuvintele tale te vei osândi>>. Păziți-vă dar, limba mai mult decât lumina ochilor... Nu-ți face de rușine limba! Cum va mai putea să se roage pentru tine când își pierde îndrăznirea? Împodobește-o cu blândețe și cu smerenie! Fă-o vrednică de Dumnezeu, Căruia I se roagă! Uplete-o de binecuvântare și de milostenie. Se poate face milostenie și cu limba. <<Mai bun este cuvântul decât datul>> - spune Scriptura; și: <<Răspunde săracului cu blândețe cele de pace>>. Iar restul timpului împodobește-l cu cuvintele legilor dumnezeiești. <<Tot cuvântul tău să fie în legea Celui Prea Înalt>>."

Să nu facem rău prin cuvânt semenilor noștri ei, reflectând asupra limbajului propriu, să vedem "bărna" din ochiul nostru. Reținem un sfat ales și duhovnicesc al Sfântului Ioan Gură de Aur: "Dacă vrei să-ți ascuți limba ca să muști, ascute-o împotriva păcatelor tale! Să nu-ți spui lui Dumnezeu ce rău ți-a făcut altul, ci ce rău ți-ai făcut tu!"⁷

La nivelul limbii române vorbite remarcăm o frecvență mai mult decât îngrijorătoare a înjurăturilor, pornografiei, dar și o schimbare a sensului spiritual al cuvintelor și expresiilor într-unul demonic.

Înjurăturile lovesc în primul rând noțiunile sfinte ale credinței. Multe din înjurăturile bărbătești se referă la **grija** (împărtășanie), **Paști**, **Biserica**, **cruce**. Nu reproducem aici, dar nu putem totuși să nu o menționăm pentru revolta pe care ne-a produs-o la auzul înjurăturii, o expresie care lovește în Însuși Dumnezeu. **Limbajul argotic reprezintă o maximă coborâre a cuvântului omenesc, ca și limbajul pornografic.**

Referindu-se la vocabularul sexual, G. Steiner observa că acesta "a devenit într-o mare măsură, public". Lingvistul amintit se întreabă dacă afirmația psihologică - prin care se susține că există o eliberare dintr-o inutilă obscuritate - este potrivită. El consideră că "echilibrul dintre argoul subteran și intimitatea esențială, exploratoare - iubitul și iubită - trebuie să fi fost un mecanism de o extremă complexitate și logică emoțională. Capacitatea cuvintelor de a fi în același timp de-

preciate, degradate cu voce tare indică un echilibru dinamic între aspectele particulare și publice ale limbii. Aceste forțe delicate au fost erodate. În plus, resursele imaginative și expresive ale majorității, a emoției evocatoare care rezulta din folosirea cuvintelor tabu, sentimentul de acces unic împărtășit într-un loc nou și secret, erau autentice. Astăzi, fiind atât de strident și public, limbajul erosului este banal, explorările dincolo de tăcere sunt puține."

În școli, în licee, în facultăți te surprind auditiv expresiile pornografice. Un fapt foarte grav sub aspect spiritual ni se pare existența unui jargon sexual al copiilor. Sunt multe familii în care părinții folosesc un limbaj "deochiat" fără a fi stânjeniți de prezența copiilor. Majoritatea cazurilor de copii-problemă provin din asemenea familii.

În concepția lui Steiner, "jargonul sexual al copiilor, adesea bazat pe explicări imaginare ale unei realități sexuale reale, și mai puțin pe o înțelegere fiziologică, reprezintă un raid de noapte pe teritoriul adulților."

Oricum am vorbi despre limbajul sexual al copiilor, nu trebuie să uităm ceea ce ne-a cerut Mântuitorul: "Lăsați copiii și nu-i opriți să vină la Mine, că a unora ca aceștia este împărăția cerurilor" (Matei 19, 14). "Adevărat zic vouă: Cine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un copil nu va intra în ea". (Marcu 10, 15)

Dacă până și copiii începe să le lipsească acea **curăție** de care vorbea Mântuitorul, oare nu are El dreptul să se întrebe: "Dar Fiul Omului, când va veni, va găsi, oare, credință pe pământ?" (Luca 18, 8). Nădăjdum că vor mai fi atunci oameni cu dragoste pentru Dumnezeu, care nu și-au spurcat ființa și cuvântul cu spurcăciunile lumii acesteia.

Am considerat înjurăturile "**accidente lingvistice**", dar limbajul pornografic tinde să devină o molimă a limbii. Ni se pare îndreptățită afirmația lui G. Steiner conform căreia: "erosul și limba se întretaie în toate privințele. Legăturile sexuale și actul vorbirii, copula și copulația reprezintă subclase ale realității dominante ale comunicării. Pornografia caută să înlocuiască actul sexual prin limbaj."⁸

Fenomenul acesta devine îngrijorător mai ales pentru că reflectă o stare de continuă perversiune a omului, care își uită menirea sa înaltă.

Aminteam anterior că există și o perversiune a unor cuvinte și expresii sau o schimbare a sensului înalt, spiritual pe care dintru început l-au conținut.

Un caz de "**degradare semantică**" poate fi ilustrat cu ajutorul cuvântului "**mitocan**". Astăzi cuvântul este folosit cu un sens profund peiorativ, cuvântul fiind sinonim cu "golan", "bădăran", "mărlan", "țopârlan".

"Mitocan" s-a format de la substantivul "mitoc" prin derivare cu sufixul "-an" și a însemnat exclusiv "locuitor al unui mitoc". La rândul său, cuvântul "mitoc" reprezintă o variantă a cuvântului "metoc" - care înseamnă atât "mănăstire mică subordonată administrativ unei mănăstiri mai mari", cât și "clădire care aparține unei mănăstiri și care servește ca locuință în special pentru călugări". În timp, sensul cuvântului s-a lărgit, ajungând să însemne și "locuitor de pe lângă un oraș sau de la periferia unui oraș", adică mahalagiu în sensul propriu al cuvântului.

Trecerea la sensul actual a fost desigur ușurată de existența unor *cuvinte cu final asemănător* și cu sens peiorativ (golan, ghiordan, etc.).

La fel s-a întâmplat și în cazul adjectivului "mișel" care astăzi înseamnă "ticălos", presupune tot ce e mai josnic și mai degradant. În limba veche, el avea sensul de om foarte sărac și nenorocit, iar substantivul "mișelime" desemna "sărăcimea", "poporul".

Expresia: "*Vezi că acuma te cuminic*", are sens peiorativ, este echivalentă cu "*vezi că acuma te înjur*" (ca și cum prin această cuminecare te-ar împărtași cu cel viclean). Este o maximă coborâre a verbului, care sub aspect spiritual, pune serioase probleme. Prin împărtașanie îl primim pe Hristos în noi, dar expresia care transferă sensul verbului pe cine aduce în lăuntru omului? Căderea omului este căderea limbajului.

Înstrăinarea de credință și de toate aspectele sub care aceasta se manifestă este reflectată prin numeroase *expresii cu sens depreciativ*.

Formularea: "*A da una la numele Tatălui*" surprinde același fenomen negativ pe care l-am menționat, fiind sinonimă cu "*a lovi în cap, pe frunte, o persoană*" (prin analogie cu primul gest și primele cuvinte folosite când își face cineva semnul Sfintei cruci).

În expresii de felul: "*Ce Dumnezeu vrei de la mine?*", este evidentă luarea în deșert a numelui Domnului. La fel și în folosirea cuvântului "zău" (fiind chiar un tic verbal).

Exemplele ar putea continua, ne oprim însă aici în încercarea noastră de a atrage atenția asupra unui *fenomen lingvistic de degradare semantică a cuvântului* (în speță a celui cu încărcătură spirituală).

Nu uităm însă a aminti buna *învățătură* privind limba, dată nouă de *Sfântul Ioan Hrisostom*: "*limba noastră este limbă a lui Hristos, dacă arătăm cuvenita grijă, dacă rostim acele cuvinte pe care le vrea Hristos*".

"*Dacă grăiești spre îndreptarea semenilor tăi, ai o limbă ce seamănă cu limba lui Hristos; Însuși Dumnezeu spune aceasta: <<Cel ce osăbește pe cel ce e cinstit de cel necinstit, ca gura Mea va fi>>. Așadar, când limba ta va fi ca limba lui Hristos, iar gura ta va fi ca gura Tatălui și tu vei fi templu al Duhului Sfânt, ce cinste poate egala cinstea aceasta?*"

Cum vom putea face aceasta? Iată ce ne răspunde *Sfântul Ioan Gură de Aur*: "*Ți-a dat Hristos putere să fii ca El după puterea ta. Nu te spăimânta când auzi aceste cuvinte. Atunci spăimântează-te că nu ești ca El. Grăiește și tu ca El și cu asta ai ajuns asemenea Lui, atât cât unui om îi este cu puțință. De aceea cel care grăiește așa este mai mare decât cel ce proorocește. Proorocia este în întregime har al lui Dumnezeu; cealaltă faptă este și oboseala ta și sudoarea ta. Învăță-ți sufletul să-ți plăsmuiască o gură asemănătoare gurii lui Hristos. Hristos poate să facă aceasta, dacă vrei. Hristos cunoaște meșteșugul, dacă nu ești trândav.*"

Tuturor acelor care ne-am întreba cum putem dobândi asemenea gură, *Sfântul Ioan Hrisostom* ne răspunde: "*e nevoie numai de virtute, de blândețe, de smerenie*."

Același Sfânt Părinte ne avertizează cum se plăsmuiește o gură a diavolului: "*cu blesteme, cu ocări, cu invidie, cu înjurături. Când rostești cuvintele diavolului, iei limba diavolului*."

Întrebarea pe care *Sfântul Ioan Gură de Aur* o pune creștinilor din vremea sa este de actualitate și în vremea

noastră: "*Ce iertare vom avea, dar, mai bine spus, ce osândă nu vom suferi când lăsăm limba, care a fost învrednicită să guste trupul Stăpânului, să rostească cuvintele diavolului?*"

Dacă întrebarea e valabilă și pentru noi, la fel se întâmplă cu îndemnul: "*Să n-o lăsăm, ci să ne dăm toată silința s-o învățăm să imite pe Stăpânul ei. Dacă o învățăm așa, ne vom înfățișa cu multă îndrăznire înaintea scaunului de judecată al lui Hristos. Dacă nu știi să vorbești ca Hristos, nici Judecătorul nu te va auzi*."

"*Să învățăm dar, - ne povățuiește Sfântul Ioan Hrisostom - să grăim așa cum este obișnuit Împăratul nostru să audă. Să ne sârguim să imităm limba Lui ... Dacă păstrezi măsura în întristare, în mânie, în jale și în neliniște, vei putea avea o gură la fel cu gura lui Hristos; și încă de pe când calci pe pământ ne vei arăta o limbă asemenea Celui Ce locuiește în ceruri. Câți dintre noi nu dorim să vedem chipul Domnului? Iată, este cu puțință nu numai să-l vedem, dar să și fim asemenea Lui, dacă ne sârguim.*"

Să încercăm fiecare dintre noi ca ascultând îndemnul Mântuitorului și al Sfinților Părinți, să ajungem la asemănarea cu Hristos.

Fără a avea pretenția că limba noastră este a lui Hristos, ci doar dorința de a o identifica pe deplin cu limba Lui, sperăm în ajutorul Domnului pentru toți cei care se străduiesc să ajungă la măsura desăvârșirii.

prof. Maria FRENȚIU

- NOTE BIBLIOGRAFICE -

1. G. STEINER - După Babel, Editura UNIVERS, București, 1983, p. 5 - 6;
2. IOAN SCĂRARUL - Scara Raiului (traducere de mitropolit Nicolae CORNEANU), Editura AMARCORD, Timișoara, 1994, p. 283 - 285;
3. DUMITRU STĂNILOAE - Iisus Hristos sau Restaurarea Omului, Editura OMNISCOP, Craiova, 1993, p. 237 - 238;
4. IOAN SCĂRARUL - op. cit., p. 280 - 281;
5. FILOCALIA, volumul X - Sfântul Isaac Sirul: Cuvinte despre Sfintele Nevointe (traducere de pr. DUMITRU STĂNILOAE), Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981, p. 189 - 190;
6. IOAN SCĂRARUL - op. cit., p. 275 - 278;
7. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR - Scrieri. Partea a treia. Omilii la Matei (traducere de pr. D. FECIORU), Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p. 595 - 597;
8. G. STEINER - op. cit., p. 60 - 64;
9. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR - op. cit., p. 892 - 894.

UN GÂND DE ÎNVIERE

Într-unul din anii trecuți, în perioada de maximă intensitate din Postul Mare - *Săptămâna Sfințelor Patimi* -, în drumul meu spre una dintre bisericile unei parohii vacante, am întâlnit un om bolnav care își purta pașii spre locul nostru de întâlnire cu Dumnezeu și anume, biserica satului. În vorba noastră de bună întâlnire avea să-mi mărturisească gândul său - bun și curat -, că singura bucurie oferită unei vieți plină de suferințe și multe, multe neîmpliniri este momentul când an de an în primăvara vieții, Dumnezeu cel Înviat din morți intră întru lumină și în casa sufletului său.

Mărturisesc că această „mare predică” venită din zbuciumul și frământările unei lumi evidente la tot pasul m-a urmărit multă vreme, iar restituirea ei timpului de acum nu face altceva decât să reactualizeze o întrebare pe care Biserica o pune mereu: care este dimensiunea bucuriei noastre în noaptea Învierii?

Este bine știut faptul că, o mare bucurie reprezintă rezultatul unei pregătiri speciale în care performanța își are un rol definitoriu. Nu putem fi beneficiarii unui astfel de moment, dacă acesta nu este pregătit cu o maximă intensitate, dar și cu o foarte mare dăruire. Nu putem fi în mijlocul unei mari bucurii, dacă ființa noastră nu este racordată deplin la întreaga sumă de evenimente care zidesc și înalță un astfel de moment. El Însuși, Mântuitorul acestei lumi, a pregătit și S-a pregătit pentru cea mai mare bucurie a acestei lumi, care este Învierea Sa din morți. S-a dăruit ca model de mare preț pentru noi toți, dar a și format modele în urma răspunsului bun primit de la toți cei ce i-au urmat Lui. Or, perioada Postului Mare a reprezentat și va reprezenta momentul cel mai important pentru o asemenea pregătire. De multe ori însă Postul Mare, ca dealtfel și celelalte posturi de peste an s-au izbit de formalismul multora dintre noi. Faptul că în multe cazuri primează aspectul formal, în care se consideră la loc de frunte doar abținerea de la unele mâncăruri, fără acea cercetare și purificare a sufletului, va trebui să ne pună pe gânduri. În acest caz trebuie să avem în calcul cunoașterea exactă a sensului dobândit prin Înviere. Astfel, prin patima, moartea și învierea Sa, Hristos a restabilit armonia și unitatea, cerând „ca toți să fie una” (In. 17, 27). „Și era una sufletul și inima celor ce s-au botezat”, se spune în *Faptele Apostolilor* (4, 32), nimeni nu ducea lipsă de nimic, ci toți aveau aceiași credință și vorbeau aceiași limbă a dragostei.

Învierea lui Hristos ne învață că, pentru a fi buni creștini se cere împlinirea poruncii: „Dacă rămâneți întru Mine și cuvintele Mele rămân întru voi, veți cere ce vreți vrea și se va împlini vouă” (In. 15, 7).

Privită din această perspectivă, Ziua Învierii ne spune că viața este lucrul cel mai de preț și că merită să trăiești, să lupti și să te autodepășești spre redobândirea frumuseții chipului de altădată.

În noaptea de Înviere acest chip trebuie purtat în preajma Sfântului Mormânt. Doar lumina acestui chip va fi în măsură să primească Marea Lumină izvorâtă din nemărginita bunătate a lui Dumnezeu.

Un mare gânditor, vorbind despre sărbătoarea sărbătorilor, care este Învierea Domnului, o asemenea mun-

telui celui mai înalt. Cel ce se încumetează a cerceta acest munte nu se va mulțumi doar cu imaginea falnică a muntelui proiectată spre înaltul cerului, ci va căuta să intre și în tainele pe care văile și colinele, într-o succesiune bine definită, le oferă pasului omenesc. Abia atunci se va obține acea cristalizare a întregului într-o definiție care îl va marca tot timpul.

Întorcându-ne la începutul acestui cuvânt, mi-am adus aminte de cât adevăr purta acel bătrân în gândul lui către Înviere și ce forță extraordinară i-a dat puțința unei vieți atât de frumoasă și de curată. prin această atitudine, acel om - și de multe ori omul de lângă noi - a arătat că adevărul creștin nu tre-

buie să fie un îndatorat exclusiv legilor pur omenești și numai ocazional să-și aducă aminte de „muntele” spiritual dăruit fiecăruia în parte, ci el trebuie să trăiască mereu într-o totală deschidere față de lumina cea mare care luminează muntele din noi. În fond, aceasta este forța care menține - cu toate greutățile inerente - pașii sufletului nostru către Dumnezeu.

Sintetizând cele prezentate, putem să spunem și noi acum, la ceas de înviere: „bucurați-vă pururea întru Domnul și iarăși zic bucurați-vă!”. Bucurați-vă cu bucuria mare care a făcut din mironosițele zdobite de întristarea răstignirii, vestitoare ale Învierii. Bucurați-vă cu bucuria ucenicilor care s-au întâlnit și au petrecut cu Domnul înviat până s-a suit la cer să șadă de-a dreapta Tatălui. Nu este bucurie mai mare decât bucuria inimii. Veselia inimii este viața omului și bucuria omului este îndelungarea zilelor lui celor bune petrecute întru Domnul.

Prot. Ioan VĂRAN - Oravița

ÎNTRU LUMINA TA ... HRISTOS A ÎNVIAT

„Ziua Învierii, și să ne luminăm cu prăznuirea, și unul pe altul să ne îmbrățișăm; să zicem: fraților ! și celor ce ne urăsc pe noi, să iertăm toate pentru înviere !”

Să ne luminăm și să înțelegem deci, care e pricina și rostul bucuriei celei mari ce ne cuprinde azi pe toți. Să înțelegem că ziua învierii lui Hristos este ziua din împărăția păcii și a iubirii pe care ne-a adus-o din cer pe pământ El, Hristos Domnul.

Lumina și viața sunt de fapt nedespărțite una de alta, se condiționează, dar nu se confundă oriunde apar, în cuprinsul lumii fizice, ca și în sferele celei spirituale.

„Cuvântul”, despre care se spune în Evanghelia Paștilor că era „la început”, avea viața întru sine, iar la porunca Sa în cea dintâi zi a creațiunii s-a făcut lumina. Sub puterea luminii, în continuarea zilelor creațiunii, pământul a odrăslit ierburi și mărire s-au umplut de viață.

La întruparea Cuvântului „slava Domnului a strălucit” (Luca 1,9), în timp ce în ieslea Betleemului își găsisse sălaș Hristos.

La Înviere în timp ce viața rășărea din mormânt, „cu moartea pe moarte călcând”, s-au umplut toate de lumină, „și cerul și pământul”.

Lumina și viața sunt două raze surori ale zămislirii și Învierii Domnului. În ele se îmbracă comunitatea, când a ajuns să alunge negurile neștiinței și să înlăture nedreptățile, cu ele se încununează creștinii după ce se smulg din întunericul și din umbra morții sufletești; devenind puncte luminoase și vii, radiind pe întinsul pământului pace și bunăvoință.

Sfintele Evanghelii ne arată că Învierea Domnului este un eveniment nemaîntâlnit, merit să ne confirme divinitatea lui Iisus și a operei de mântuire pe care a adus-o pentru noi. Ea s-a petrecut într-o lumină mai presus de înțelegere și rămâne minunea cea mai mare la care participă deopotrivă cerul și pământul: „... Și iată, cutremur mare se făcuse, căci îngerul Domnului coborându-se din cer a venit, a prăvălit piatra de la ușă și ședea deasupra ei. Și era înfățișarea lui ca fulgerul și îmbrăcămintea lui albă ca zăpada. Și de frica lui s-au cutremurat străjerii și s-au făcut ca morți. Iar îngerul răspunzând a zis femeilor: Nu vă temeți, că știu că pe Iisus cel răstignit căutați. Nu este aici, că S-a sculat precum a zis. Veniți să vedeți locul unde fusese pus Domnul” (Mt. 28,2-6).

Realitatea mormântului gol a constatat-o apoi Maria Magdalena, apoi Sfinții Apostoli Petru și Ioan, care venind degrabă la mormânt au rămas uimiți văzând același lucru (Ioan 20,1-10).

În intervalul de 40 de zile dintre Înviere și Înălțare au fost consemnate 11 astfel de arătări ale Domnului: la mormânt, în Ierusalim, în drumul către Emaus, la Marea Tiberiadei, pe Muntele Galileii, spre Betania, ucenicilor fără de Toma, ucenicilor împreună cu Toma, femeilor mironosițe ca și unor diferite persoane.

Toată lucrarea Domnului Hristos în lume, culminând cu Crucea și cu Învierea, a fost pentru om.

Crucea a însemnat golirea, spălarea de tot răul păcatului. Căci zice: „Sângele lui Hristos ne curățește pe noi de tot păcatul”. (I Ioan 1,7).

Învierea înseamnă în schimb umplerea de toată bogăția darului lui Dumnezeu, cum zice iarăși: „Să-l luăm în înălțime... și a dat daruri oamenilor”.

Prin Învierea lui Hristos, „s-au umplut toate de bucurie, și cerul și pământul”; prin ea a răsărit „lumina cea adevărată care... luminează pe tot omul” (Ioan 1, 9); prin ea s-a aprins nădejdea învierii tuturor: „și celor din morminte viață dăruindu-le”; prin ea s-a dat încredințarea despre înviere, cu experiența și strigătul lui Toma: „Domnul meu și Dumnezeu meu!”; prin ea s-au primit: „Paștile cele nouă și sfinte – pomul vieții, care au deschis nouă ușile raiului”; prin ea s-a pogorât pacea între cei învrăjbiți: „Și unii pe alții să ne îmbrățișăm, să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi”; prin ea ne-am îmbrăcat în toată desăvârșirea celui de al doilea Adam, care „este din cer” (I Cor. 15,47),

din a cărui plinătate „toți am luat și dar peste dar” (Ioan 1,16).

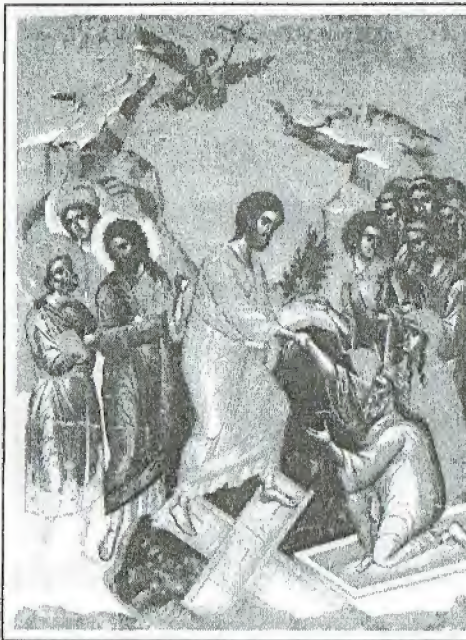
Sunt toate daruri de Ziua Învierii, „pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim întrânsa”.

Dar nu poate avea loc bucuria cea adevărată, cea sinceră și curată, acolo unde este ură și dușmănie, unde inima este încuiată față de aproapele, fratele nostru, cel asemenea cu noi, zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. „Să ne curățim, deci simțirile, ca să vedem pe Hristos înviat din morți, tuturor viață dăruind”.

– Să ne iubim unii pe alții ca într-un gând să mărturisim: pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

– Să iertăm toate pentru înviere !

Preot Dorel UNGURAȘ

IANUARIE - FEBRUARIE 1999

Marti, 2 februarie

Cu ocazia Praznicului Întâmpinării Domnului, săvârșește Sfânta Liturghie și predică la Catedrala episcopală din Caransebeș.

Duminică, 7 februarie

Liturghisește la biserica cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” (biserica translată) din parohia Reșița Română, păstorită de PP. CC. Ioan Albu și Rusalin Chincea, însoțit fiind de P.C. Pr. Dr. Vasile Petrica, protopopul Reșiței. La sfârșitul Sfintei Liturghii, rostește un bogat cuvânt de învățătură.

Duminică, 14 februarie

- ora 10⁰⁰

Poposește în mijlocul credincioșilor din parohia Reșița - Centru, păstorită de P.C. Pr. Dr. Vasile Petrica, protopopul Reșiței și P.C. Pr. Viorel Andrei și liturghisește în biserica parohială cu hramul „Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș”. Este însoțit de P.C. Pr. vicar Ioan Petraș.

- ora 17⁰⁰

La împlinirea a 110 ani de la trecerea la cele veșnice a întâiului episcop de Caransebeș, Ioan Popasu, Prea Sfinția Sa slujește un parastas de pomenire a acestuia, în biserica „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul” din Caransebeș, unde se află mormântul vrednicului ierarh. La oficierea sfintei slujbe a fost înconjurat de un numeros sobor de preoți din oraș și părinți profesori ai Seminarului Teologic Liceal „Ioan Popasu”.

Miercuri, 17 februarie

Participă la o dezbatere cu tema „Predarea religiei în școală cu râvnă, înflăcărare și smerenie”, desfășurată la Liceul Teoretic Nr. 1 din Reșița, organizată de Inspectoratul Școlar Județean Caraș-Severin. A fost însoțit de P.C. Pr. Dr. Vasile Petrica, protopopul Reșiței și doamna profesoară Maria Dragomirescu, inspector școlar județean.

Vineri, 19 februarie

Ia parte la examenul de licență al absolvenților Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad.

Duminică, 21 februarie

Cu prilejul hirotoniei și instalării primului episcop al nou - înființatei Episcopii Ortodoxe Române din Gyula (Ungaria), în persoana P. C. Arhim. Sofronie Drincec, participă la ceremonia religioasă ocazionată de acest important eveniment bisericesc, într-un sobor de înalți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul României.

Marti, 23 februarie

Prezidează dezbaterile cu tema „Predarea religiei în școală cu râvnă, înflăcărare și smerenie”, care a avut loc în sala festivă a Seminarului Teologic Liceal „Ioan Popasu” și la care au participat PP. CC. Pr. și domni profesori de religie de pe raza protopopiatului Caransebeș. Este însoțit de P. C. Pr. Liviu Mihai Drăgan, protopopul Caransebeșului și doamna profesoară Maria Dragomirescu, inspector școlar județean.

Vineri, 26 februarie

Fundația „Radio Caraș-Severin” acordă P. S. Sale un premiu pe anul 1998 pentru merite deosebite în viața spirituală a județului. Premiul îi este înmănat de către domnul Sorin Frunzăverde, președintele Autorității Naționale de Turism și festivitatea are loc la Muzeul Județean Reșița.

Sâmbătă, 27 februarie

Prezidează ședința cu părinții elevilor Seminarului Teologic Liceal „Ioan Popasu” din Caransebeș, în sala festivă a școlii.

Duminică, 28 februarie

- ora 10⁰⁰

Săvârșește Sfânta Liturghie și predică în parohia Valea Timișului, protopopiatul Caransebeș. Este însoțit de P. C. Pr. Liviu Mihai Drăgan, protopopul Caransebeșului.

- ora 16⁰⁰

Ia parte la Taina Sfântului Maslu din parohia Obreja, protopopiatul Caransebeș.

(continuare)**Joi, 4 martie**

La invitația direcțiunii Liceului Teoretic din Bozovici, participă la ora de religie a elevilor din clasa a XII-a și prezidează dezbaterile cu tema „Predarea religiei în școală cu râvnă, înflăcărare și smerenie”. Este însoțit de P.C. Pr. vicar Ioan Petraș, P.C. Pr. Nicolae Pereș, protopop de Băile Herculane și doamna profesoară Maria Dragomirescu, inspector școlar județean.

Duminică, 7 martie**- ora 10⁰⁰**

Săvârșește Sfânta Liturghie la capela din parohia Reșița-Govândari II, păstorită de P. C. Pr. Nicolae Nicoară și rostește un cuvânt chiriarhal.

- ora 16⁰⁰

La parte la Taina Sfântului Maslu din parohia Glimboca, protopopiatul Caransebeș.

Marti, 9 martie

În sala festivă a Liceului „Dragalina” din Oravița, prezidează dezbaterile cu tema „Predarea religiei în școală cu râvnă, înflăcărare și smerenie”, fiind însoțit de P. C. Pr. Ioan Văran, protopopul Oraviței și doamna profesoară Maria Dragomirescu, inspector școlar județean.

Joi, 11 martie**- ora 17⁰⁰**

Onorează invitația Clubului copiilor și elevilor din Municipiul Caransebeș de a lua parte la expoziția „Icoana din sufletul copilului” deschisă la Cercul Militar din oraș. Cu acest prilej, rostește un cuvânt adecvat despre teologia icoanei ortodoxe.

Sâmbătă, 13 martie

La parte la Simpozionul „Ioan Corneliu Scheușan”, organizat de Inspectoratul Școlar Județean Caraș-Severin la Școala Normală „C. D. Loga” din Caransebeș.

Duminică, 14 martie**- ora 10⁰⁰**

Săvârșește Sfânta Liturghie și predică în parohia Glimboca, protopopiatul Caransebeș, păstorită de P. C. Pr. Nicolae Rădulescu, consilier administrativ-bisericesc, cu ocazia adunării anuale a Oastei Domnului din zona Văii Bistrei.

- ora 16⁰⁰ : La parte la Taina Sfântului Maslu din parohia Iaz, protopopiatul Caransebeș.

Duminică, 21 martie

Oficiază Sfânta Liturghie în parohia Armeniș, protopopiatul Caransebeș, păstorită de P. C. Pr. Vulpeș Matei Cristian. Este însoțit de P. C. Pr. Liviu Mihai Drăgan, protopopul Caransebeșului.

Marti, 23 martie

Conferențiază, la invitația ASCOR Timișoara, în fața studenților de la Facultatea de Medicină.

Miercuri, 24 martie

Participă la Pavecernița Mare cu Litie la Catedrala episcopală din Caransebeș.

Joi, 25 martie**- ora 10⁰⁰**

Cu ocazia Praznicului Bunevestiri, liturghisește la Mănăstirea „Sf. Ilie de la Izvor” - Vasiova. Este însoțit de P. C. Protos. Visarion Joantă, exarh al așezămintelor monahale din Episcopia Caransebeșului.

- ora 16⁰⁰

Efectuează o vizită canonică în parohia Marga, protopopiatul Caransebeș, însoțit de PP. CC. Pr. Nicolae Rădulescu, consilier administrativ-bisericesc și Constantin Berteș, consilier economic.

Vineri, 26 martie

Participă la Denia Acatistului Bunevestiri la Catedrala episcopală din Caransebeș.

Sâmbătă, 27 martie

Prezidează lucrările Consiliului Eparhial.

Duminică, 28 martie

Liturghisește în parohia Naidăș, protopopiatul Oravița, păstorită de P. C. Pr. Vichentie Ponoran. Este însoțit de P. C. Pr. Ioan Văran, protopopul Oraviței.

Miercuri, 31 martie

Participă la vernisarea expoziției de icoane „Patimile și Învierea Mântuitorului”, organizată de Inspectoratul Județean de Cultură Caraș-Severin, protopopiatul Reșița și Muzeul de Istorie Caransebeș, în cadrul căreia a avut loc această manifestare de spiritualitate ortodoxă.

Pe urmele Mântuitorului în Țara Sfântă

-II-

Biserica Sfântului Mormânt

BISERICA SFINTEI ÎNVIERI – este catedrala Sfântului Mormânt și aparține Patriarhiei Ortodoxe a Ierusalimului. Așezată chiar în fața Cuvuclionului, spre răsărit, arabii o numesc „Nu-sultinia”, ceea ce se traduce „Mijlocul pământului”.

În mijlocului pronaosului se vede ca un sfeșnic, un suport de 0,50 m, construit din piatră, care are deasupra un glob, ce vrea să spună că aici este marcat centrul (mijlocul) pământului. Tradiția locurilor sfinte consideră că Ierusalimul, unde a fost răstignit Mântuitorul este așezat chiar în centrul lumii (a pământului), după cum în Vechiul Testament se consideră că Palestina ar fi în mijlocul pământului, iar Ierusalimul fiind în mijlocul țării, biserica aceasta aflându-se în mijlocul construcției, deducem de ce este numit locul acesta „centrul pământului”. Acesta se leagă cu cele spuse de Sfânta Scriptură: „Dar Dumnezeu, Împăratul nostru înainte de veac, a făcut mântuire în mijlocul pământului” (Ps. 73, 13), în legătură cu jertfa Mântuitorului pentru mântuirea neamului omenesc.

În biserica aceasta se află două tronuri arhieresti, unul în dreapta în care stă patriarhul Ierusalimului, iar altul în stânga, în care stă arhiepiscopul care slujește.

Sfântul Mormânt așezat în rotonda mare a Bisericii Sf. Mormânt are în jurul MORMÂNTULUI cele patru altare creștine, așezate după punctele cardinale, în ordinea lor istorică. Astfel, la Răsărit se află Biserica mare a Învierii, care aparține ortodocșilor; la Sud se află altarul armenilor; la Vest, un mic altar al coptilor; iar la Nord, altarul catolicilor.

Pe marginea interioară a Bisericii Sf. Mormânt se află mai multe paraclise, fiecare având denumirea după evenimentul întâmplat în locul respectiv. Pornind de la locul cel mai sfânt, avem:

GOLGOTA – unde Hristos a fost răstignit, spre Sud de Biserica Învierii la o înălțime de 4,5 m de la nivelul acesteia (deci, la etaj). Ea are două paraclise, unul către Nord, ce aparține ortodocșilor și altul către Sud, al catolicilor. La altarul paraclisului ortodox, sub Sfânta Masă, se află un orificiu înconjurat cu o placă de argint aurit, unde, după tradiție, a fost înfiptă CRUCEA pe care a fost răstignit Mântuitorul Hristos. Sub aceasta, pornind în jos se poate vedea stânca de pe Golgota cu

fisuri adânci, rămase de la cutremurul care s-a produs în timpul răstignirii.

PARACLISUL LUI ADAM – se află sub Golgota. De aici se vede o parte din Stânca Golgotei cu crăpătura rămasă de la cutremur. Partea aceasta de stâncă este îmbrăcată cu sticlă, prin interior luminată de lumina reflectorului spre a fi cât mai vizibilă. O tradiție veche spune că aici a depus Noe craniul lui Adam, de unde are și numirea de „Locul căpăținei” în limba ebraică „GOLGOTA”. În continuare, după paraclisul lui Adam se află un culoar care separă împrejur Biserica Învierii de restul Bisericii Sf. Mormânt.

Urmează **PARACLISUL CUNUNEI DE SPINI** – și are în mijloc un stâlp de granit, înalt de 0,55 m, cu diametrul de 0,45 m, despre care tradiția spune că pe el a fost așezat Hristos în pretoriu când l-au pus pe cap cununa de spini. Acest stâlp este închis cu un garduleț metalic cu ușa sub Sf. Masă. Aici se află o icoană în care Pilat ține în mâini o cunună de spini și-l arată pe Mântuitorul Hristos iudeilor (evenimentul este amintit la Matei 27,26-31). Paraclisul aparține ortodocșilor.

PARACLISUL AFLĂRII SFINTEI CRUCI – se află coborând 27 trepte până în capela de azi a armenilor, odinioară numindu-se „a Sfinților Constantin și Elena” și aparținea etiopienilor. De aici se mai coboară 13 trepte săpate în stâncă până la locul unde s-a aflat Sf. Cruce. Aici se află și o statuie a Sfintei Elena purtând Sf. Cruce. În ziua Înălțării Sf. Cruci, Patriarhia Ierusalimului duce Sf. Cruce în procesiune până la locul acesta, unde se oficiază apoi Slujba Închinării Sf. Cruci.

PARACLISUL „ÎMPĂRȚIT-AU HAINELE LUI” – este imediat următorul și aparține tot armenilor. Tradiția creștină spune că în acest loc a fost dezbrăcat Hristos de veșminte de către ostașii care au împărțit între ei hainele Lui, iar pentru cămașă au aruncat sorți.

PARACLISUL SFÂNTULUI LOGHIN SUTAȘUL – ne amintește de momentul Răstignirii, când soarele s-a întunecat, pământul s-a cutremurat și pietrele s-au despicat, iar Loghin Sutașul, păzind pe Hristos, a crezut și a zis: „Cu adevărat, Acesta a fost Fiul lui Dumnezeu” (Mt. 27,54). Aici se află două icoane, una înfățișând pe Sf. Loghin, iar alta reprezentând pe văduva oarbă care căuta capul Sfântului Loghin. Dușmănia iudeilor față de Sfântul Loghin care mărturisise că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, l-a făcut să fugă din Ierusalim în Capadocia, de unde era, dar răufăcătorii l-au convins pe Pilat să dispună decapitarea sfântului și să i se aducă la Ierusalim capul ca să fie siguri de execuție, ceea ce s-a și întâmplat. Capul i-a fost aruncat într-o groapă cu gunoi. În vis, sfântul se arată unei femei oarbe, spunându-i să caute în groapa de gunoi, unde va găsi capul și să-l atingă de ochi pentru a-și recăpăta vederea, ceea ce s-a și întâmplat. Paraclisul acesta aparține ortodocșilor.

PARACLISUL BUTUCILOR – în care există o mică Sfântă Masă, sub care se află o placă foarte veche, prevăzută cu două orificii. Tradiția spune că în aceste

orificii au fost puse picioarele Mântuitorului. Paraclisul aparține ortodocșilor.

PARACLISUL ÎNCHISORII LUI HRISTOS ȘI LEȘINUL MAICII DOMNULUI – se află în spatele paraclisului butucilor. Este mai mic și amintește de Maica Domnului care a plâns până a leșinat, iar Femeile Mironosițe au mângâiat-o. Și acest paraclis aparține ortodocșilor.

PARACLISUL LATINILOR ȘI STÂLPUL BICIUIRII – este la circa 10 m de paraclisul butucilor, la care se urcă pe patru trepte. După tradiția latină acesta se numește paraclisul arătării, pentru că în timpul cât Domnul a fost în Mormânt, Maica Sa a așteptat acolo și ei I s-a arătat mai întâi după Înviere. În acest loc, spune tradiția că episcopul Ierusalimului Macarios și Sf. Elena, în fața unei mari mulțimi de popor, a atins Crucea Domnului de un mort care îndată a înviat. În acest paraclis se păstrează o parte din stâlpul de care a fost legat Mântuitorul și a fost biciuit. Stâlpul se află închis într-un acoperământ de fier, având înălțimea de 1 m și care are la mijloc un orificiu. El este dat spre închinare de către catolici numai în Miercurea din Săptămâna Mare.

PARACLISUL „NU MĂ ATINGE” – este în imediata vecinătate a paraclisului latinilor – marcat cu o bucată de marmură rotundă și conform cu tradiția latinilor, aici S-a arătat Domnul după Înviere Mariei Magdalena, care, văzându-L, a crezut că este grădinarul, dar recunoscându-L a voit să-l sărute picioarele, iar Domnul i-a spus: „Nu mă atinge, fiindcă nu M-am ridicat la Tatăl Meu” (Ioan 20,17).

De la acest paraclis ne găsim în locul care are în centru Sfântul Mormânt, iar deasupra bolta uriașă. Aici se înalță mai multe etaje spre bolta mare. Ele sunt folosite drept **locuințe** sau **balcoane** pentru zilele de mari ceremonii și, în special, pentru Sâmbăta Mare, când se împarte Sf. Lumină credincioșilor. Tot în această parte se află o ușă prin care se poate ajunge la **vechea**

colimvitră sau cristelniță, foarte veche, dintr-o singură bucată de piatră.

PARTEA DE APUS ȘI MORMÂNTUL LUI IOSIF DIN ARIMATEEA – se află chiar în fața paraclisului coptilor. Aici este un mic paraclis al sirienilor, care are la mijloc Sf. Masă. Imediat se vede o peșteră mică și joasă care are în interior două morminte săpate în piatră. Tradiția spune că Iosif din Arimateea, îngropând pe Domnul, a săpat aici mormintele pentru el și toată familia sa.

PARACLISUL ARMENILOR – marchează locul unde au stat Femeile Mironosițe urmărind Răstignirea. Se urcă pe 23 de trepte și apoi încă 15 pentru a se ajunge în paraclisul armenilor, numit „*Surp Artin*” (Sfânta Înviere). Tot acolo, deasupra Sfintei Porți a intrării în Biserica Sfântului Mormânt, se află un alt paraclis, numit „*al Născătoarei de Dumnezeu*”.

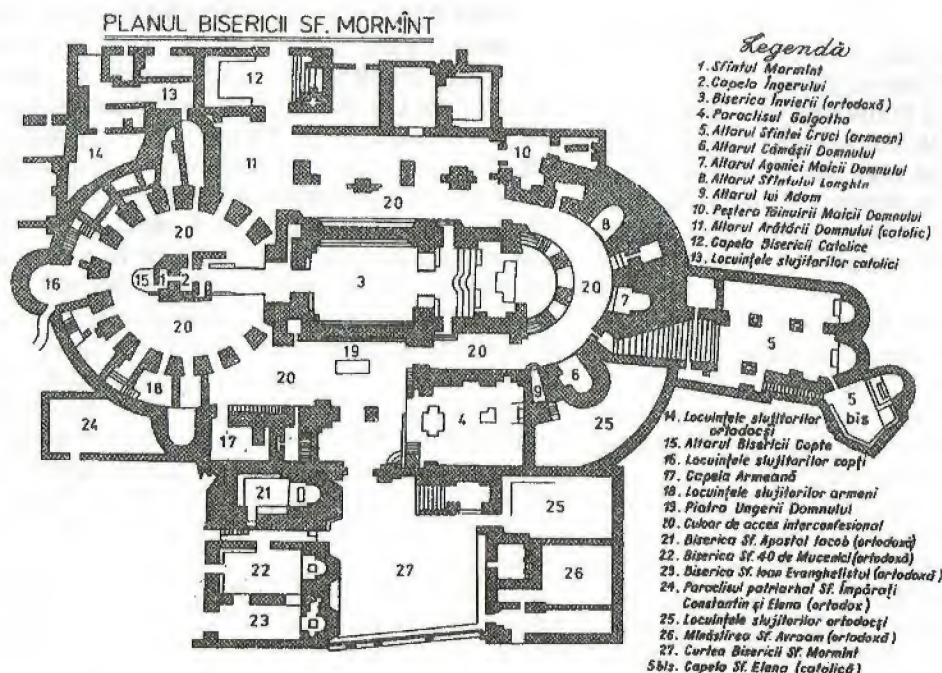
Istoria Bisericii Sfântului Mormânt ne spune că prima biserică s-a ridicat de către Sf. Elena, mama Sf. Constantin cel Mare. Lucrările au durat 10 ani (325-335), iar sfințirea s-a făcut în anul 336 prin patriarhul Macarie al Ierusalimului, împreună cu toți episcopii care au luat parte la Sinodul din Tyr.

Această biserică, o construcție foarte mare, ce cuprinde în ea trei bazine: a Învierii, a Sfântului Mormânt și Golgota, a suferit foarte multe distrugerii, dar și modificări, până s-a ajuns la forma ei de astăzi. Din 1961 au început lucrări de restaurare generală a bisericii, astăzi desigur terminate.

Statutul de funcționare a bisericii și, în general, a locurilor de închinare din Țara Sfântă s-a fixat prin tratat de la Paris din 1856.

Față de cele expuse mai sus și pentru a avea o imagine mai clară a Bisericii Sfântului Mormânt, dăm mai jos **PLANUL BISERICII SFÂNTULUI MORMÂNT**.

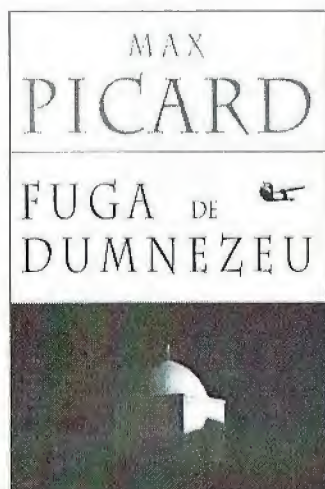
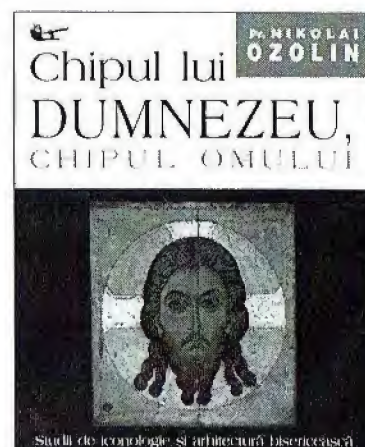
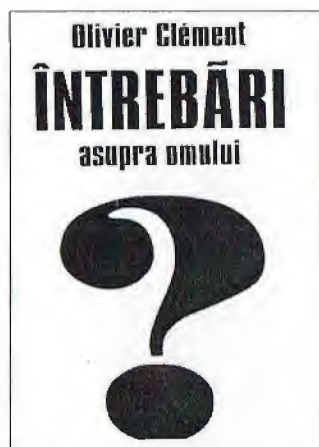
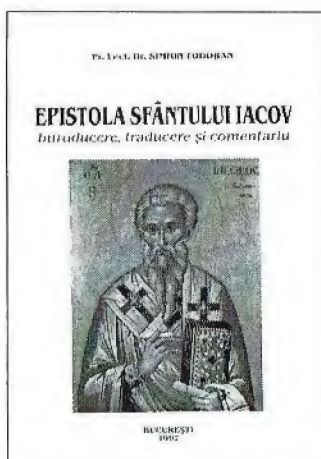
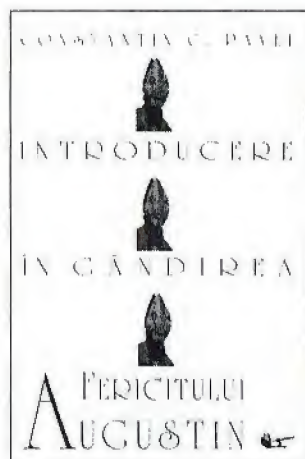
Prot. Dimitrie GRAMA

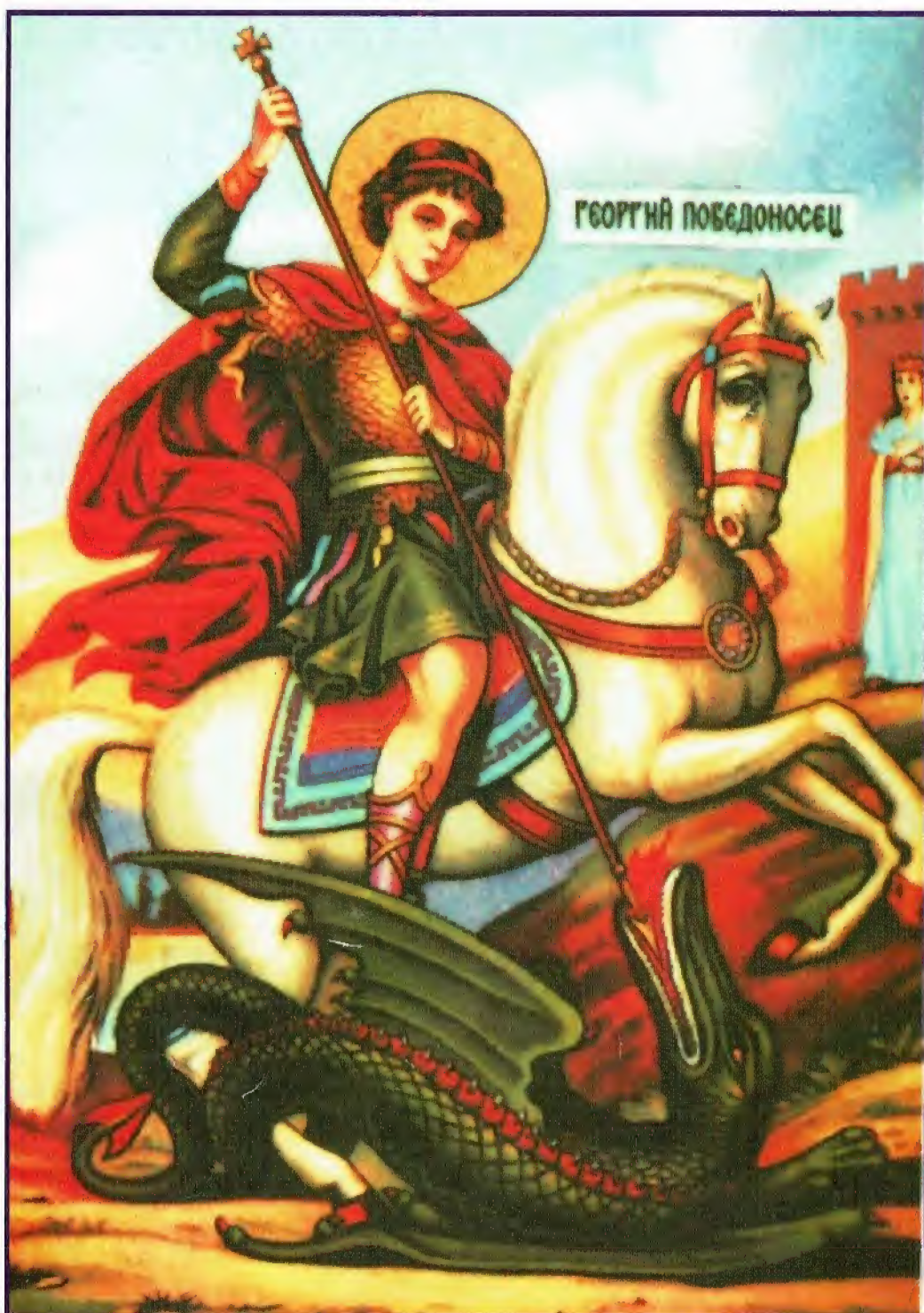
(va urma)

Bibliotecă Diecezană – BUCURII EDITORIALE

*Ca un izbăvitor al celor robiți și celor săraci folositor,
neputincioșilor doctor, conducătorilor ajutor, Purtătorule
de biruință, Mare Mucenice Gheorghe, roagă pe Hristos
Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.*